

Προτεινόμενα σχέδια εργασίας για την υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Ελένη Νιάρχου
Υπεύθυνη Περ/κής
Εκπ/σης Π.Ε. Γ' Αθήνας

Νίκος Στεφανόπουλος
Υπεύθυνος Περ/κής
Εκπ/σης Π.Ε. Δ' Αθήνας

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ως καινοτόμος διαδικασία και εκπαιδευτική πράξη έχει μπολιάσει το εκπαιδευτικό μας σύστημα σε αρκετά σημεία και ιδιαίτερα ως προς τη μεθοδολογία και τη διδακτική προσέγγιση.

Το σχέδιο εργασίας (project), ειδικά, αποτελεί τη σημαντικότερη μεθοδολογική προσέγγιση ανάπτυξης ενός προγράμματος Π.Ε., κυρίως στην Πρωτοβάθμια αλλά και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Κάθε χρόνο, βάσει της εγκυκλίου του Υπουργείου Παιδείας, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να καταθέσουν εθελοντικά σχέδιο ανάπτυξης πολύμηνου προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, για να εγκριθεί και το οποίο θα εφαρμόσουν στη συνέχεια με τους μαθητές τους στη σχολική τάξη.

Οι Υπεύθυνοι Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Υπεύθυνοι Σχολικών Δραστηριοτήτων στηρίζουν τους εκπαιδευτικούς των σχολείων με ιδέες και προτάσεις ώστε να ετοιμάσουν τα σχέδιά τους, δίνοντας μια συνοπτική περιγραφή των σχεδίων εργασίας, ενώ αντίστοιχα πολλά εισαγωγικά σεμινάρια Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, που διοργανώνονται από τα ΚΠΕ και τις Δ/νσεις Εκπ/σης δια των Υπευθύνων, έχουν ως θεματική το σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενός προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Το παρόν βιβλίο έχει ως στόχο να στηρίξει με προτάσεις και ιδέες τον εκπαιδευτικό της τάξης, ώστε να σχεδιάσει το πρόγραμμά του με βάση τις αρχές και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, καταθέτοντας ενδεικτικά σχέδια ανάπτυξης στις βασικές θεματικές ενότητες της Π.Ε.

Μοιραζόμαστε μαζί σας προτάσεις και ιδέες για το πώς θα σχεδιαστεί και θα εφαρμοστεί ένα πρόγραμμα Π.Ε. στην τάξη, εσείς έχετε τη χαρά της πρωτότυπης και καινοτόμου εκπαιδευτικής διαδικασίας στην τάξη και εμείς τη χαρά της καθοδηγητικής στήριξης στο έργο σας αυτό.

Ελένη Νιάρχου – Νίκος Στεφανόπουλος

Περιεχόμενα

Εισαγωγικό σημείωμα.....	σελ. 2
Περιεχόμενα	σελ. 3

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣ - Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΜΑΣ - Η ΠΟΛΗ ΜΑΣ

1. Το σχολείο μου είναι το δεύτερο σπίτι μου.....	σελ. 6
2. Μένω σε κάποια γειτονιά.....	σελ. 9
3. Το πάρκο της γειτονιάς μου.....	σελ. 11
4. Γνωρίζω την πόλη μου – γνωρίζω τη γειτονιά μου.....	σελ. 13
Υποστηρικτικό υλικό: «Η Πόλη».....	σελ. 17
5. Γνωρίζω την πόλη μου.....	σελ. 22
Υποστηρικτικό υλικό: «Ένα ιστορικό κτήριο της πόλης μας διηγείται την ιστορία του».....	σελ. 27

ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ – ΔΑΣΟΣ – ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ –

ΣΧΟΛΙΚΗ ΑΥΛΗ

1. Βότανα – μυρωδιές και αρώματα.....	σελ. 31
2. Χρώματα και λουλούδια.....	σελ. 33
3. Ας πρασινίσουμε τις ταράτσες.....	σελ. 37
4. Ο κήπος του σχολείου μας.....	σελ. 39
5. Τα ρόδα εμπνέουν.....	σελ. 43
6. Ο μικρόκοσμος της σχολικής μας αυλής.....	σελ. 46
7. Αμπέλι – κρασί.....	σελ. 48
8. Ελιά.....	σελ. 53
9. Δάσος.....	σελ. 56
10. Το δάσος καίγεται – το δάσος ξαναγεννιέται.....	σελ. 59

ΖΩΑ - ΠΟΥΛΙΑ

1. Αγαπώ τα ζώα- προσπατεύω αυτά που απειλούνται.....	σελ. 62
2. Ζώα που ζουν κοντά στον άνθρωπο.....	σελ. 64
3. Τα πουλιά του τόπου μας.....	σελ. 66

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

- 1.Υπερκατανάλωση - Διαχείριση απορριμμάτων – Ανακύκλωση..... σελ. 69
- 2.Απορρίμματα: τα χρήσιμα άχρηστα μέσα από ένα θεατρικό παιχνίδι..... σελ. 72
- 3.Τα απορρίμματα αυτά τα χρήσιμα άχρηστα..... σελ. 75

ΝΕΡΟ – ΘΑΛΑΣΣΑ

1. Το νερό πηγή ζωής..... σελ. 78
2. Μια θάλασσα πλατιά..... σελ. 81
3. Η σταγονοπαρέα σε δράση..... σελ. 84
4. Παράκτια οικοσυστήματα..... σελ. 87
5. Υγροβιότοποι στις εκβολές του Ιλισού – ποιότητα ζωής..... σελ. 90

ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΚΛΙΜΑ – ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ

1. Η ενέργεια..... σελ. 93
2. Η ενέργεια στη ζωή μας..... σελ. 95
3. Εξοικονόμηση ενέργειας στο σπίτι και στο σχολείο..... σελ. 90
4. Φύσα - φύσα αγέρι..... σελ. 101
5. Το κλίμα αλλάζει..... σελ. 103
6. Το κυκλοφοριακό και η ατμοσφαιρική ρύπανση..... σελ. 105
*Υποστηρικτικό υλικό: «Ερωτηματολόγιο ενεργειακού ελέγχου του
σχολικού κτιρίου»..... σελ. 107*

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Μουσική και περιβάλλον..... σελ. 116
2. Σαν τα τρελά πουλιά - Κανείς δε γίνεται πρόσφυγας με τη θέλησή του... σελ. 118
3. Περιβάλλον και ανθρώπινα δικαιώματα..... σελ. 121
4. Οι πολίτες του αύριο κτίζουν περιβαλλοντικές αξίες σήμερα..... σελ. 123
5. Γύρω – γύρω όλοι..... σελ. 125
6. Τουρισμός και περιβάλλον..... σελ. 128
7. Καταναλωτισμός και περιβάλλον – παιδί και κατανάλωση..... σελ. 131
8. Μικρές συνήθειες για μεγάλες αλλαγές..... σελ. 134
9. Τοπικά προϊόντα και παραγωγικές διαδικασίες..... σελ. 137
10. Ο παππούς ο Αίσωπος και το περιβάλλον..... σελ. 140
11. Ο μύθος του Ερυσίχθονα..... σελ. 142

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣ – Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΜΑΣ – Η ΠΟΛΗ ΜΑΣ

Ενδεικτικά σχέδια εργασίας:

1. Το σχολείο μου είναι το δεύτερο σπίτι μου
2. Μένω σε κάποια γειτονιά
3. Το πάρκο της γειτονιάς μου
4. Γνωρίζω την πόλη μου – γνωρίζω τη γειτονιά μου
6. Γνωρίζω την πόλη μου

Τίτλος προγράμματος:

«Το σχολείο είναι το δεύτερο σπίτι μου»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές όλων των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου και του Νηπιαγωγείου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Η ιστορία του σχολείου μου
- ✚ Η αίθουσα/ες διδασκαλίας, η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων- οι άλλοι χώροι του σχολικού κτηρίου (βιοκλιματική, προβλήματα, παρεμβάσεις για βελτίωση)
- ✚ Η σχολική αυλή – Βιοκλιματική της σχολικής αυλής- δραστηριότητες παιχνίδια, χρήσεις, παρεμβάσεις για βελτίωση της λειτουργικότητας της σχολικής αυλής
- ✚ Οι άνθρωποι και οι σχέσεις μεταξύ τους στο σχολείο, λειτουργία του σχολείου, διοίκηση, λήψη αποφάσεων,

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Ο χώρος του σχολείου είναι προσιτός στους μαθητές μια και ένα μεγάλο χρονικό διάστημα της ημέρας το περνούν μέσα σε αυτόν
- ✚ Είναι αναγκαίο οι μαθητές να γνωρίσουν όλους τους χώρους του σχολείου, να καταγράψουν προβλήματα, να παρέμβουν και να διαμορφώσουν το σχολικό περιβάλλον σύμφωνα με τις ανάγκες τους και τα «θέλω» τους

Στόχοι του προγράμματος:

(Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα)

- ✚ Να γνωρίσουν την ιστορία του σχολείου τους και να τη συνδέσουν με σημαντικά γεγονότα της πόλης τους και της χώρας
- ✚ Να μελετήσουν τη βιοκλιματική του χώρου του σχολείου
- ✚ Να καταγράψουν προβλήματα στο σχολικό χώρο
- ✚ Να προτείνουν λύσεις
- ✚ Να παρέμβουν για τη βελτίωση του σχολικού χώρου
- ✚ Να δράσουν για τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος του σχολείου (ενέργεια-νερό-απορρίμματα, μετακίνηση, διατροφή)

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις :

- ✚ Βιβλιογραφική έρευνα
- ✚ Συνέντευξη
- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Δομημένη συζήτηση
- ✚ Περιβαλλοντικός έλεγχος

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Βιβλιογραφική έρευνα στα αρχεία του σχολείου για το έτος ίδρυσης και τη λειτουργία του σε παλαιότερες εποχές
- ✚ Συνέντευξη- συζήτηση με μαθητές του σχολείου παλαιότερων εποχών, σύγκριση μεθόδων και μέσων διδασκαλίας παλαιότερα και σήμερα, χρήσης υλικών από μαθητές, εμφάνιση κλπ

- ✚ Δημιουργία μικρού μουσείου με υλικά που χρησιμοποιούνται στη διδασκαλία και υπάρχουν ακόμη στο σχολείο
- ✚ Κατασκευή ιστοριογραμμής της λειτουργίας του σχολείου
- ✚ Μελέτη της βιοκλιματικής του σχολικού συγκροτήματος γενικώς, της αυλής και των αιθουσών (προσανατολισμός κτιρίου, φωτισμός χώρων, δροσισμός, αερισμός)
- ✚ Καταγραφή υλικών κατασκευής με φύλλα δραστηριοτήτων, διάκριση των υλικών σε φιλικά και μη προς το περιβάλλον
- ✚ Καταγραφή χρήσεων ενεργειακών συσκευών, απώλειας ενέργειας, νερού κλπ
- ✚ Έρευνα της κατανάλωσης υλικών και της παραγωγής των απορριμμάτων στο σχολείο, τρόποι διαχείρισης
- ✚ Συνέντευξη από το Διευθυντή/ντρια για τον τρόπο που διοικείται η σχολική μονάδα, η διαδικασία λήψης απόφασης, ο ρόλος των εξωσχολικών παραγόντων στη λειτουργία του σχολείου (Δήμος, Σύλλογος Γονέων & Κηδεμόνων)
- ✚ Έρευνα με ερωτηματολόγιο για τον τρόπο μετακίνησης των μαθητών προς και από το σχολείο
- ✚ Κατασκευή προπλάσματος με ιδέες των μαθητών για το βιώσιμο μέλλον της σχολικής τους μονάδας

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

Σύνδεση με όλα τα επιστημονικά πεδία που διδάσκονται στην τάξη

Αξιολόγηση:

Αξιολόγηση της διαδικασίας και του πώς ένιωσαν οι μαθητές συμμετέχοντας στο project

Τίτλος προγράμματος:

«Μένω σε κάποια γειτονιά»

*(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε.
Προτείνεται για όλες τις τάξεις του Δημοτικού)*

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Το δομημένο περιβάλλον της γειτονιάς(σπίτια, καταστήματα, δρόμοι, εκκλησία, σχολείο)
- ✚ Το φυσικό περιβάλλον στη γειτονιά μας (πάρκα, πλατείες, αστικό πράσινο)
- ✚ Ονοματολογία των οδών γύρω από το σχολείο
- ✚ Σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, επαγγέλματα και ασχολίες
- ✚ Προτάσεις για την αναβάθμιση της γειτονιάς μας

Στόχοι του προγράμματος:

Οι μαθητές αναμένεται:

- ✚ Να γνωρίσουν τη γειτονιά που βρίσκεται το σχολείο, την ιστορία της, τους κατοίκους, τις κοινωνικές εκδηλώσεις, τις οικονομικές δραστηριότητες
- ✚ Να συγκρίνουν διαχρονικά τη δόμηση και τις ασχολίες των κατοίκων άλλοτε και τώρα
- ✚ Να προβλέψουν και να φανταστούν τη μελλοντική εξέλιξη της γειτονιάς
- ✚ Να προτείνουν λύσεις για την αειφορική ανάπτυξη της γειτονιάς (περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική).

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Βιωματική
- ✚ Ενεργητική
- ✚ Συνεργατική μάθηση μέσω του
- ✚ Project

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Συνέντευξη συζήτηση με παλαιό κάτοικο της περιοχής
- ✚ Περιβαλλοντικό μονοπάτι γύρω από το σχολείο
- ✚ Κατασκευή ιστοριογραμμής με γεγονότα από τη γειτονιά

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Κατασκευή ιστορίας
- ✚ Δημιουργία έκθεσης φωτογραφιών της γειτονιάς στην αίθουσα
- ✚ Συλλογή τραγουδιών με θέμα τη γειτονιά
- ✚ Συνέντευξη από κατοίκους της γειτονιάς
- ✚ Καταγραφή περιβαλλοντικών προβλημάτων στη γειτονιά,
- ✚ Έρευνα για τα κοινωνικά προβλήματα της γειτονιάς
- ✚ Επίσκεψη σε χώρους κοινωνικής συνάθροισης στη γειτονιά (λαϊκή αγορά, πεζόδρομος, πάρκο, εμπορικός δρόμος)

Τίτλος προγράμματος:
«Το πάρκο της γειτονιάς μου»

*(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Νηπιαγωγείου και
μικρών τάξεων Δημοτικού Σχολείου)*

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Γνωρίζω το πάρκο της γειτονιάς.
- ✚ Μαθαίνω τα φυτά και τα ζώα του πάρκου
- ✚ Παίζω στο πάρκο παιχνίδια
- ✚ Το πάρκο στις τέσσερις εποχές
- ✚ Το δικό μας πάρκο
- ✚ Συγκρίνω το δικό μας πάρκο με πάρκα σε πόλεις της Ελλάδας και του κόσμου

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Το πάρκο είναι ένας γνώριμος και αγαπημένος τόπος για τους μικρούς μαθητές
- ✚ Η έλλειψη κοινόχρηστων χώρων για αθλοπαιδιές είναι ένα σημαντικό πρόβλημα για τα παιδιά της πόλης

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές κοινόχρηστους χώρους της γειτονιάς
- ✚ Να μάθουν να προσανατολίζονται στην πόλη
- ✚ Να καταγράψουν και να γνωρίζουν τα φυτά του πάρκου
- ✚ Να φτιάχνουν φυτολόγιο
- ✚ Να διηγηθούν πραγματικές ή φανταστικές ιστορίες του πάρκου
- ✚ Να συνειδητοποιήσουν τις αλλαγές στο πάρκο στις τέσσερις εποχές
- ✚ Να φτιάχνουν ηχοχάρτες

- ✚ Να παίζουν ομαδικά παιχνίδια στο πάρκο
- ✚ Να προβληματιστούν για ότι τους ενοχλεί στο πάρκο
- ✚ Να προτείνουν βελτιώσεις για τη χρήση του πάρκου
- ✚ Να συγκρίνουν το πάρκο της γειτονίας με πάρκα σε άλλα μέρη του κόσμου

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Περιβαλλοντικό μονοπάτι
- ✚ Συνέντευξη
- ✚ Δραματοποίηση
- ✚ Παραμύθι
- ✚ Παντομίμα

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

Επίσκεψη στο κοντινό μας πάρκο σε διαφορετικές εποχές (παιχνίδια προσανατολισμού- ονοματολογία των οδών που περιβάλλουν το πάρκο- καταγραφή φυτών και συλλογή φύλλων- Παίρνω συνέντευξη από ένα δέντρο- ένα θάμνο - παρατήρηση των πουλιών- παίξιμο παραδοσιακών παιχνιδιών στο πάρκο- συζήτηση με θέμα τι μου αρέσει στο πάρκο

Κατασκευή φυτολογίου στην τάξη

Παντομίμα με θέμα το πάρκο

Σύνθεση παραμυθιού

Κατασκευή ταμπελών με μηνύματα για το πάρκο

Αξιολόγηση:

Με συζήτηση και ζωγραφιές πριν και μετά από κάθε δραστηριότητα

Τίτλος προγράμματος:

«Γνωρίζω την πόλη μου- γνωρίζω τη γειτονιά μου»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Δ-Ε-Στ τάξης και των τάξεων του Γυμνασίου)

Επιμέρους θέματα

- ✚ Η πόλη ως σύστημα
- ✚ Η δόμηση στην πόλη
- ✚ Πόλη και ιστορία
- ✚ Φύση και πόλη
- ✚ Πόλη και κοινωνική- οικονομική ζωή
- ✚ Το βιώσιμο μέλλον της πόλης

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Δίνει τις δυνατότητες για συλλογική διερεύνηση και ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες στο πλαίσιο γνωριμίας και περιγραφής του αστικού περιβάλλοντος
- ✚ Αποτελεί το άμεσο περιβάλλον των μαθητών και μέρος των βιωμάτων τους
- ✚ Βοηθά στη σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία
- ✚ Ο μαθητής αποκτά, μέσω της μελέτης της τοπικής ιστορίας, γνώσεις, διαμορφώνει κριτήρια και καλλιεργεί ευαισθησίες, ώστε συνειδητά να παίρνει υπεύθυνη θέση σε ζητήματα καίρια για την εποχή μας, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η διατήρηση της πολιτισμικής φυσιογνωμίας του τόπου και της πολιτισμικής ταυτότητας των κατοίκων του.

- ✚ Προσφέρει την ευκαιρία στους μαθητές να σκεφτούν και να προτείνουν ιδέες για το βιώσιμο μέλλον της πόλης που κατοικούν

Στόχοι του προγράμματος

- ✚ Να γνωρίσουν και να περιγράψουν την πόλη τους ως σύστημα (άνθρωποι, δραστηριότητες, εισροές και εκροές)
- ✚ Να εντοπίσουν και να καταγράψουν τους παράγοντες που επιβαρύνουν το περιβάλλον της πόλης
- ✚ Να διερευνήσουν τα αποτελέσματα αυτών των παραγόντων τόσο στην περιοχή τους όσο και σε ολόκληρο το νομό- τη χώρα- παγκόσμια
- ✚ Να γνωρίσουν τις ιστορικές τους ρίζες, τα μνημεία, τις ανθρώπινες δραστηριότητες με σκοπό τη διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης
- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν για το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής
- ✚ Να υιοθετήσουν συμπεριφορές ενεργού πολίτη, με συμμετοχή στη βελτίωση του άμεσου περιβάλλοντος- πρακτικές διαχείρισης στην κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης
- ✚ Να συγκρίνουν την πόλη τους με άλλες πόλεις του κόσμου
- ✚ Να αναστοχαστούν για το βιώσιμο μέλλον της πόλης τους- γειτονιά
- ✚ Να αναπτύξουν πνεύμα ομαδικής συνεργασίας

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις :

- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Περιβαλλοντικό μονοπάτι
- ✚ Επισκόπηση απόψεων
- ✚ Συνέντευξη

- + Μελέτη εικόνων
- + Μελέτη περίπτωσης
- + Βιβλιογραφική έρευνα
- + Δραματοποίηση
- + Παραμύθι
- + Παντομίμα

Δραστηριότητες και επισκέψεις

- + επίσκεψη γνωριμίας
- + σκαρίφημα, φωτογραφία ,περιγραφή
- + αναζήτηση πληροφοριών
- + προφορική συνέντευξη, κυρίως για τις περιπτώσεις σύγχρονης δραστηριότητας,(π.χ.)μελέτη μονάδων βιοτεχνίας, ιδρυμάτων
- + αξιολόγηση πληροφοριών / απόψεων
- + καταφυγή σε βιβλιογραφία
- + καταγραφή του υλικού σε δελτία

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

Μελέτη χάρτη

Εντοπισμός περιοχής – ένταξη στην ευρύτερη περιοχή-(νομός- Ελλάδα- Ευρώπη- Γη)

Έρευνα πεδίου

- + Ονομασίες δρόμων, πλατειών, μνημείων, συνοικισμών, ιδρυμάτων
- + κτίρια (υπηρεσίες, μνημεία, εκκλησίες, βιοτεχνίες...)
- + Κοινόχρηστοι χώροι (πάρκα, πλατείες ...)
- + Φορείς της περιοχής

Προβλήματα της περιοχής

- ✚ Κυκλοφοριακό
- ✚ Ατμοσφαιρική ρύπανση
- ✚ Χώροι στάθμευσης
- ✚ Ελεύθεροι χώροι
- ✚ Πράσινο (τα φυτά και τα ζώα της περιοχής)
- ✚ Ψυχαγωγία
- ✚ Φτώχεια
- ✚ Ανεργία
- ✚ Βία

Ιστορική εξέλιξη

- ✚ Τοπωνύμια ιστορικά της περιοχής
- ✚ Μνημεία

Άνθρωποι-τοπική κοινωνία

- ✚ Σύνθεση πληθυσμού
- ✚ Κατηγορίες βιοτεχνιών ή άλλων επαγγελματικών εγκαταστάσεων στην περιοχή (π.χ. ιχθυοτροφείων, θερμοκηπίων, γουναράδικων)
- ✚ Κοινωνική ζωή (σχέσεις- επικοινωνία- εκδηλώσεις)
- ✚ Έρευνα για τις μεθόδους και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνταν στις βιομηχανίες και στα διάφορα κοινοτικά ή δημόσια έργα.

Υποστηρικτικό υλικό για την ανάπτυξη του προγράμματος

Πόλη είναι μία αστική περιοχή με μια σχετική πυκνότητα πληθυσμού, που έχει δημόσια κτήρια και υπηρεσίες αντίστοιχα προς τον πληθυσμό της. Μια πόλη αποτελείται συνήθως από τις κατοικημένες, βιομηχανικές και επιχειρησιακές περιοχές μαζί με τις διοικητικές λειτουργίες που μπορούν να αφορούν μια ευρύτερη γεωγραφική περιοχή. Επίσης ένας οικισμός για να χαρακτηριστεί ως πόλη πρέπει να έχει τουλάχιστον 10.000 κατοίκους. Οι παραδοσιακοί ορισμοί προσδιορίζουν την πόλη «ως μια μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού στην οποία οι κάτοικοι έχουν διαφορετικές επαγγελματικές δραστηριότητες τις περισσότερες δε από αυτές στον τριτογενή τομέα» ή «ως κάθε μεγάλη και σχετικά πυκνή συγκέντρωση του πληθυσμού όπου οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με μη αγροτικά επαγγέλματα».

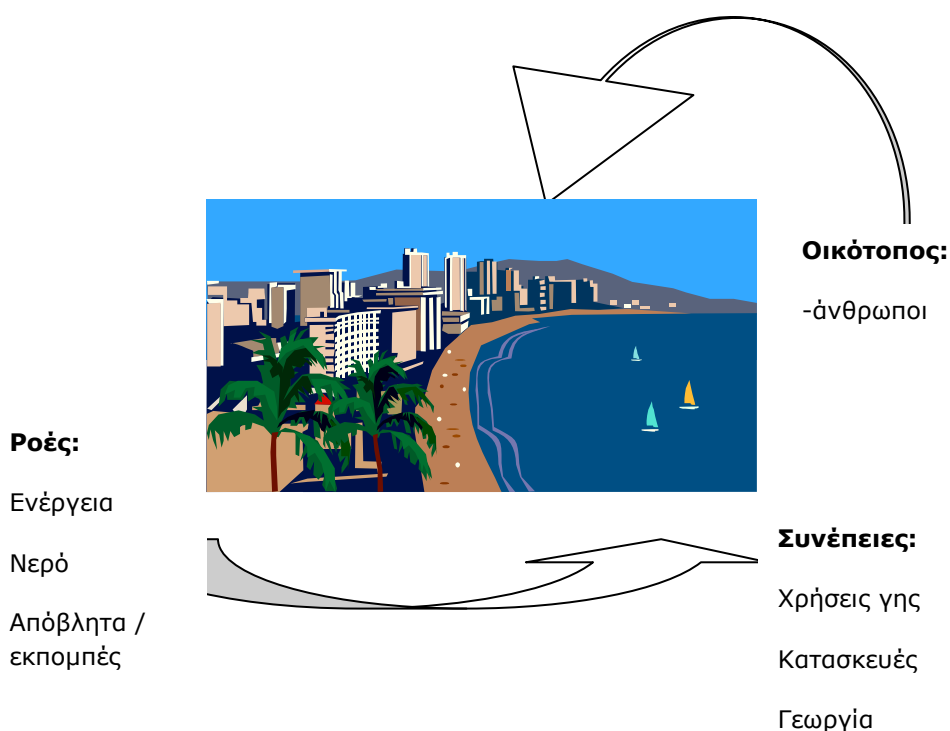
Η πόλη είναι ένα πολύπλοκο ανθρώπινο περιβάλλον και δεν υπάρχει ένας απλός ορισμός της λέξεως «πόλη» που να μπορούν να συμφωνήσουν σε αυτόν οι επιστήμονες. Πόλη είναι τα κτίρια, οι δρόμοι, οι μεταφορές, οι επικοινωνίες. Για έναν οικονομολόγο πόλη είναι « ένα μέρος όπου οι κάτοικοι ικανοποιούν ένα οικονομικά σημαντικό μέρος των καθημερινών τους αναγκών». Ο κοινωνιολόγος εστιάζει στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των κατοίκων της πόλεως, ενώ ο πολιτικός επιστήμονας θεωρεί την πόλη ως μια νομικά και πολιτικά καθορισμένη οντότητα με σαφή όρια και δικαιοδοσία.

Η πόλη ως οικοσύστημα

Η πόλη είναι ένα από τα πιο σημαντικά ανθρώπινα επιτεύγματα που έχει μελετηθεί από πολλές σκοπιές. Επειδή όμως αποτελεί ένα δυναμικό φαινόμενο με δική του οντότητα που εξελίσσεται μέσα στο χρόνο προκύπτουν νέες προσεγγίσεις στην προσπάθεια να απαντηθούν σύγχρονα ερωτήματα και να επιλυθούν πρωτόγνωρα προβλήματα.

Αναγνωρίζοντας ότι ο άνθρωπος είναι έμβιο ον, η πόλη μπορεί να θεωρηθεί ο οικότοπος (habitat) του ανθρώπου, στον οποίο συμμετέχουν και άλλα έμβια όντα (χλωρίδα και πανίδα). Δεν πρόκειται βέβαια για φυσικό οικοτόπο παρόλο που καταλαμβάνει φυσικό χώρο, μια και οι ανθρώπινες παρεμβάσεις τον διαμορφώνουν τεχνητά για να ικανοποιήσει καλύτερα τις εκάστοτε ανάγκες. Για τη λειτουργία του οικοσυστήματος απαιτούνται ροές (εισροές όπως : ενέργεια, νερό, αγαθά, κεφάλαιο, άνθρωποι κλπ. και εκροές όπως: απορρίμματα, προϊόντα, υπηρεσίες κλπ.)

Η θεώρηση της πόλης ως οικοσυστήματος (συστημική θεώρηση) θα μας βοηθήσει στη μελέτη τέτοιων σύνθετων φαινομένων. Μια τέτοια θεώρηση βοηθά στη διερεύνηση της εφαρμογής των αρχών της αειφορίας στον αστικό χώρο, αφού συνδέει την πόλη με το φυσικό της πλαίσιο.

Λειτουργία και προβλήματα στην πόλη

Οι πόλεις διαθέτουν λειτουργίες και αξίες (functions and values) όπως και τα φυσικά οικοσυστήματα.

Στη σύγχρονη πόλη η ανάγνωση αυτή δεν είναι πια εύκολα εφικτή, πράγμα που δεν οφείλεται μόνο στην αύξηση του μεγέθους και της πολυπλοκότητας. Οφείλεται και στη δημιουργία νέων λειτουργιών, που διαστρεβλώνουν τις πάγιες και παραδοσιακές και συχνά τις υποβαθμίζουν.

Τα παραδοσιακά περιβαλλοντικά προβλήματα στις αστικές περιοχές είναι: η ρύπανση του αέρα, η διάθεση των στερεών αποβλήτων, η ρύπανση των νερών, η ηχητική ρύπανση, η μόλυνση του εδάφους και η ρύπανση των εσωτερικών χώρων. Εκτός όμως αυτών των προβλημάτων πρέπει να εξετάζεται το κοινωνικό, φυσικό και οικονομικό περιβάλλον.

Βασικός στόχος, η αειφορία

Βασική αρχή αειφορικής λειτουργίας των οικοσυστημάτων είναι η εξισορρόπηση εισροών και εκροών. Από αυτήν την άποψη η πόλις ως ανθρώπινο οικοσύστημα θα πρέπει να βελτιώσει τη σημερινή της σχέση με τον περιβάλλοντα χώρο θέτοντας τις εισροές και τις εκροές σε μια δίκαιη βάση.

Ενδεικτικά, τα μέτρα που πρέπει να πάρει η πόλη είναι:

ο **περιορισμός των εισροών**, δηλαδή η κατανάλωση των πόρων. ➔ Πρέπει να μηδενιστεί η κατανάλωση περιαιστικού πρασίνου για επεκτάσεις της πόλης, αποκέντρωσης των δραστηριοτήτων, εγκατάστασης του νέου πληθυσμού, επανάχρησης αστικών περιοχών και καλύτερης οργάνωσης του χώρου.

➔ Είναι αναγκαίο να μειωθεί η κατανάλωση ενέργειας με προγράμματα εξοικονόμησης και χρήσης ανανεώσιμων πηγών, βιοκλιματικής κτιρίων, περιορισμού των μετακινήσεων.

➔ Πρέπει να βελτιωθεί το σύστημα ύδρευσης και διάθεσης των υγρών αποβλήτων της πόλης με εξοικονόμηση στη χρήση του νερού, ελαχιστοποίηση των απωλειών στο σύστημα ύδρευσης,

επαναχρήσης μετά από πλήρη βιολογικό καθαρισμό των υγρών αποβλήτων.

Στον τομέα των εκροών θα πρέπει να επιτευχθεί

➔ η πιο ποιοτική οργάνωση των παρεχόμενων υπηρεσιών που δεν είναι δυνατόν να αναπτυχθούν σε τοπικό επίπεδο (πανεπιστήμια, νοσοκομεία, δημόσιες υπηρεσίες κ.ά.)

➔ Η ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών στην περιφέρεια ώστε να ελαχιστοποιηθεί η μετακίνηση του πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα

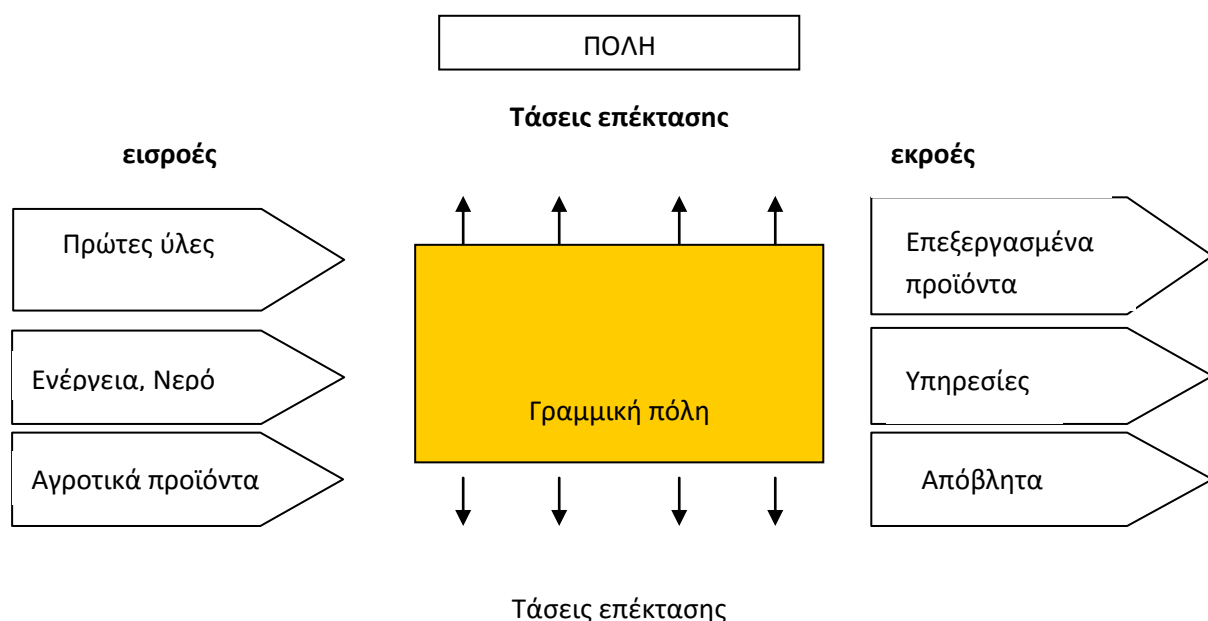
➔ Ο δραστικός περιορισμός της ρύπανσης στην πηγή, τον καθαρισμό και την ανακύκλωση των αποβλήτων, την αποφυγή της εξαγωγής τοξικών και ραδιενεργών ουσιών.

Με αυτόν τον τρόπο η πόλη θα μπορέσει να προσαρμοστεί σε ένα κυκλικό οικοσύστημα που εισάγει περιορισμένους πόρους και ελαχιστοποιεί τις αρνητικές εκροές.

Ειδικά ένας αειφόρος πολεοδομικός σχεδιασμός θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του:

- τη διατήρηση των μη ανανεώσιμων πόρων
- την εξοικονόμηση ενέργειας και τη χρήση αντιρρυπαντικής τεχνολογίας
- τη μείωση της ρύπανσης
- τη μείωση της παραγωγής της ποσότητας των απορριμμάτων και την ανακύκλωσή τους
- τη λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο
- την καλλιέργεια της γης ως οικονομικού πόρου (Χάρτα των Αθηνών 1998)

Η Γραμμική πόλη

Η Κυκλική πόλη

Οι παραπάνω στόχοι για την μελλοντική πόλη χωρίς να έχουν μόνο περιβαλλοντικό χαρακτήρα, εντάσσονται στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού των δομών της , την αύξησης της απασχόλησης και της αστικής αποκέντρωσης συμβάλλοντας . παράλληλα στην καλύτερη διαχείριση των πόρων στα πλαίσια της αειφορίας.

Τίτλος προγράμματος: «Γνωρίζω την πόλη μου»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε.
Προτείνεται για όλες τις τάξεις του Δημοτικού)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Γνωριμία με το φυσικό περιβάλλον της πόλη μας
- ✚ Η πόλη μας στη διαδρομή του χρόνου, μέσα από φωτογραφίες και άλλα τεκμήρια (π.χ. ζωγραφικοί πίνακες, σχεδιαγράμματα, αεροφωτογραφίες).
- ✚ Γειτονιά και συνοικία. Κάτοικοι, καταγωγή, ασχολίες/επαγγέλματα
- ✚ Η τοπική και η γενικότερη ιστορία μέσα από τα οδονύμια, τα μνημεία της πόλης και της συνοικίας μας.
- ✚ Γνωριμία με τον τόπο μας μέσα από προφορικές μαρτυρίες των παλαιών.
- ✚ Οι υπηρεσίες στο χώρο μας, Χώροι πρασίνου, παιχνιδιού, ...
- ✚ Προβλήματα (π.χ. κυκλοφοριακό, πεζοδρόμια, πεζόδρομοι, ποδηλατόδρομοι, διαβάσεις πεζών, διαβάσεις για ΑμεΑ, ηχοενόχληση, χώροι στάθμευσης, επικίνδυνοι δρόμοι, φωτισμός δρόμων και άλλων κοινόχρηστων χώρων, σκουπίδια, ατμοσφαιρική ρύπανση, συστήματα ύδρευσης, αποχέτευσης, ...)

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να ευαισθητοποιούν οι μαθητές στο σεβασμό και στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της συνοικίας τους (άλση – πάρκα) που απειλείται.
- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές την πολιτιστική κληρονομιά , την τοπική ιστορία και την αρχιτεκτονική της περιοχής τους με στόχο την <<

υιοθεσία μνημείων >> που κινδυνεύουν, χρησιμοποιώντας ερεθίσματα και στοιχεία (π.χ. ονόματα οδών, μνημεία, ονόματα πλατειών, προφορικές μαρτυρίες κατοίκων),.

- ✚ Να γνωρίσουν στοιχεία του πληθυσμού της περιοχής τους που άπτονται σύγχρονων κοινωνικών θεμάτων (π.χ. πρόσφυγες, ρατσισμός) και να γνωρίσουν λαογραφικά στοιχεία (ήθη – έθιμα, παραδόσεις) ανθρώπων που είναι γείτονες και συμπολίτες τους.
- ✚ Να γνωρίσουν τα κρίσιμα περιβαλλοντικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες μεγαλουπόλεις (Ατμοσφαιρική ρύπανση και κυκλοφοριακό, συγκέντρωση πολλών εθνικοτήτων, έλλειψη ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου, εξασφάλιση κατοικίας, αποξένωση και λίγες δυνατότητες επικοινωνίας, φτώχεια, ανεργία και εγκληματικότητα, διάθεση απορριμμάτων, συνθήκες υγιεινής κ.ά.)
- ✚ Να υιοθετήσουν συμπεριφορές φιλικές προς το περιβάλλον σε σχέση με τη ζωή στην πόλη.
- ✚ Να γνωρίσουν τον τρόπο ζωής στο σχολείο κατά τα παλαιότερα χρόνια και να εντοπίσουν διαφορές του «άλλοτε» με το «τώρα», μέσα στη σχολική κοινότητα.
- ✚ Να κατανοήσουν την παράλληλη και αλληλεξαρτώμενη εξελικτική πορεία ανθρώπων και Περιβάλλοντος (φυσικού και δομημένου).
- ✚ Να αντιληφθούν πιθανά υπάρχοντα ή επικείμενα προβλήματα που δημιουργούν οι ανθρώπινες παρεμβάσεις.
- ✚ Να αποφασίσουν συλλογικά και να προτείνουν λύσεις για την αντιμετώπιση των υπάρχοντων ή επικείμενων προβλημάτων.
- ✚ Να αναπτύξουν αίσθημα ευθύνης, ενεργητικής συμμετοχής, ομαδικότητας.

- ✚ Να αποκτήσουν δεξιότητες χρήσης τεχνολογικών μέσων (βιντεοκάμερα, φωτογραφική μηχανή, δημοσιογραφικό κασετόφωνο, ηλεκτρονικός υπολογιστής).
- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά και, μαζί μ' αυτά, οι κάτοικοι της συνοικίας σε ό,τι αφορά το περιβάλλον.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Ομαδοσυνεργατική
- ✚ Βιωματική
- ✚ Διαθεματική - Διεπιστημονική
- ✚ Μελέτη Περίπτωσης
- ✚ Μελέτη Πεδίου

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Γνωριμία με το οικοδομικό τετράγωνο του σχολείου τους και με τη γειτονιά τους μέσα από << περιβαλλοντικά μονοπάτια>>.
- ✚ Επαφή με οδικούς – αστικούς χάρτες προκειμένου να εντοπίσουν πολιτιστικούς χώρους και μνημεία, άλση πάρκα, αθλητικές εγκαταστάσεις της περιοχής τους κ.λπ.
- ✚ Παρατήρηση και καταγραφή των μέσων μαζικής μεταφοράς.
- ✚ Αποτύπωση στους χάρτες των διαδρομών από το σχολείο στο σπίτι αναδεικνύοντας θετικά και προβληματικά σημεία.
- ✚ Συζήτηση με τους μαθητές για τα συναισθήματα που τους δημιουργούνται στους διάφορους χώρους της πόλης και προτροπή να φωτογραφήσουν γωνιές που τους αρέσουν και γωνιές που τους φοβίζουν ή νιώθουν ανασφάλεια.
- ✚ Απόφαση με ποιες προβληματικές καταστάσεις θα ασχοληθούν, π.χ. διαχείριση απορριμμάτων, χαλασμένες παιδικές χαρές....

- ✚ Χωρισμός σε ομάδες και διερεύνηση χωριστά της κάθε προβληματικής κατάστασης.
- ✚ Επαφή με ειδικούς επιστήμονες και φορείς για τη συλλογή πληροφοριών.
- ✚ Ενδυνάμωση των μαθητών για τη διατύπωση οράματος αλλαγής.
- ✚ Οργάνωση σχεδίου δράσης για μια προβληματική κατάσταση
- ✚ Αναζήτηση συμμάχων για την υλοποίησή του, γνωριμία με τους θεσμούς που αποφασίζουν για την πόλη.
- ✚ Χάραξη ενός περιβαλλοντικού μονοπατιού μέσα στην πόλη με ενδιάμεσους σταθμούς ιστορικού, φυσικού, οικονομικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος

Προβλεπόμενες επισκέψεις και συνεργασίες με άλλους φορείς:

- ✚ Αρχιτέκτονες – Γεωπόνος – Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου
- ✚ WWF Ελλάς
- ✚ Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης
- ✚ ΜΚΟ για τους αστέγους
- ✚ Ύπατη αρμοστέία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

- ✚ Γλώσσα, μαθηματικά, Αγγλικά, Εικαστικά, Μουσική
- ✚ Μελέτη Περιβάλλοντος (π.χ. γειτονιές της πόλης, της πατρίδας μου, του κόσμου)
- ✚ Γλώσσα (π.χ. σύνταξη επιστολών, προετοιμασία συνεντεύξεων, δημιουργία πολυτροπικού κειμένου, όπως αφίσας, πρόσκλησης, ...),
- ✚ Ιστορία (π.χ. Κομμάτια της τοπικής ιστορίας και συσχετισμός τους με την γενικότερη ιστορία),

- ✚ Μαθηματικά (π.χ. Στατιστικά στοιχεία για τον πληθυσμό της πόλης μας, της συνοικίας μας κλπ),
- ✚ Γεωγραφία (π.χ. Η θέση της πόλης μας σε σχέση με τη γεωμορφολογία της ευρύτερης περιοχής),
- ✚ Εικαστικά (π.χ. μακέτα της συνοικίας μας, ζωγραφίζω τη συνοικία μου όπως είναι και πώς θα' θελα να είναι),
- ✚ Τεχνολογίες Πληροφορίας Επικοινωνιών - Ξένη Γλώσσα (π.χ. αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο για γειτονιές και πόλεις του κόσμου).

Πιθανοί τρόποι διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος:

- ✚ Δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος με αφίσες, έκθεση ζωγραφικής ή φωτογραφίας και μικρές δραματοποιήσεις
- ✚ Έκθεση έργων των παιδιών στο σχολείο ή σε άλλο χώρο
- ✚ Θεατρικό δρώμενο

ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

Προτείνεται για τις μεγάλες τάξεις του Δημοτικού

Φύλλο εργασίας

Υλικά και μέσα:

Φωτογραφική
μηχανή,
σημειωματάρια
μαγνητόφωνο

Είδος
δραστηριότητας:

Ομαδική

Μεθοδολογία-
Διδακτικές
τεχνικές:

Μελέτη
περίπτωσης,

Περιβαλλοντικό
μονοπάτι στην
πόλη,

Ιστοριογραμμή,
συνέντευξη,

Βιβλιογραφική
έρευνα

(Μονή Δαφνίου)

Αναζητήστε μέσα από βιβλιογραφικούς οδηγούς της πόλης το πλέον ιστορικό κτίριό της. Βρείτε παλαιότερες φωτογραφίες του ίδιου χώρου και συγκρίνετε.

Αναζητήστε στοιχεία για την αρχιτεκτονική του κτιρίου και τα υλικά κατασκευής.

.....

.....

.....

.....

Πότε χτίστηκε και ποια ήταν η χρήση του;

.....

Σε τι κατάσταση βρισκόταν και πώς χρησιμοποιείτο;

.....

Έχουν γίνει παρεμβάσεις στο κτίριο, αν ναι τι είδους;

.....

.....

Πώς είναι οι εσωτερικοί του χώροι;

.....

.....

Αναζητήστε ιστορικά, κοινωνικά και πολιτιστικά γεγονότα της πόλης που συνδέονται με το κτίριο αυτό.

Συζητήστε με κατοίκους της πόλης. Τι γνωρίζουν για την ιστορία του κτιρίου; Πόσο επηρεάζει η σημερινή λειτουργία του τους κατοίκους και τη ζωή τους;

Σχεδιάστε μια λεπτομέρεια του κτιρίου

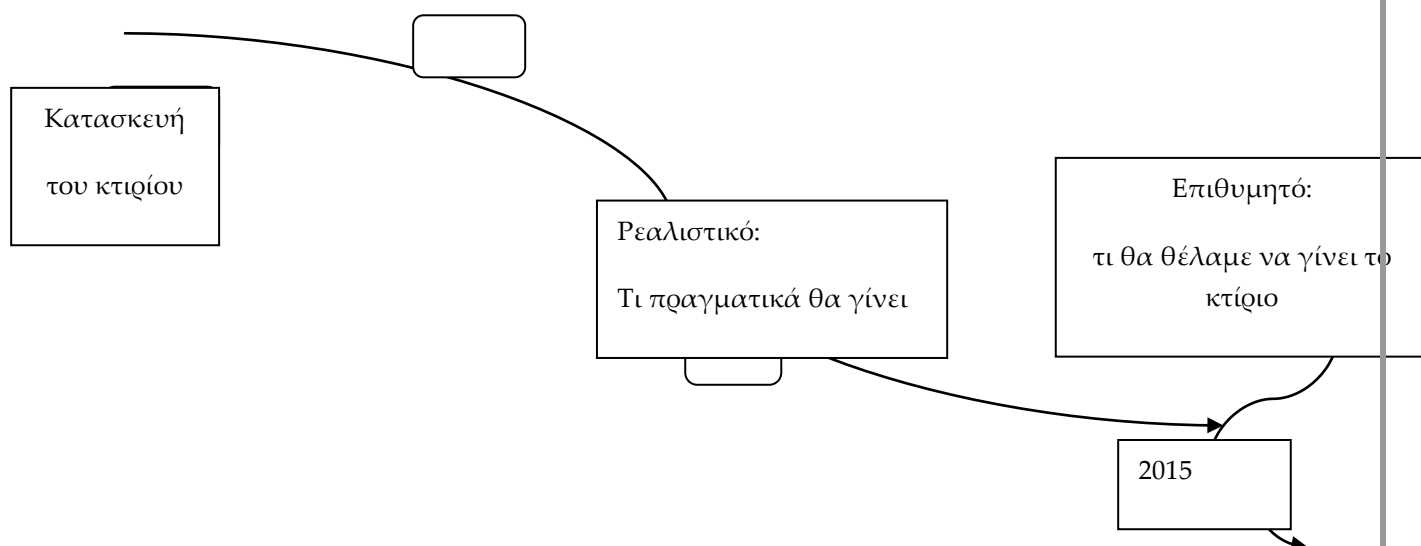
Προτείνετε χρήσεις αειφορικής διαχείρισης του κτιρίου εφ' όσον είναι δημόσιο, μετά την αποκατάστασή του.

Σχεδιάστε το κτίριο όπως θα θέλατε να είναι μετά την αποκατάστασή του από τις ζημιές που προκλήθηκαν σε αυτό.

Δημιουργήστε το φάκελο του κτιρίου που επισκεφθήκατε

Φωτογραφίες, πληροφορίες, ιστορικά και κοινωνικά στοιχεία ποια μέρη αξίζει κάποιος να επισκεφθεί

Σχεδιάστε την ιστοριογραμμή του κτιρίου και συνδέστε την με σημαντικά ιστορικά, πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα που σχετίζονται με αυτό.

ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ – ΔΑΣΟΣ – ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ - ΑΥΛΗ

Ενδεικτικά σχέδια εργασίας:

1. Βότανα – μυρωδιές και αρώματα
2. Ας πρασινίσουμε τις ταράτσες
3. Ο κήπος του σχολείου μας
4. Τα ρόδα εμπνέουν
5. Ο μικρόκοσμος της σχολικής μας αυλής
6. Αμπέλι – κρασί
7. Ελιά
8. Δάσος
9. Το δάσος καίγεται – το δάσος αναγεννιέται

Τίτλος προγράμματος:

«Βότανα – μυρωδιές κι αρώματα»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Τα μεσογειακά βότανα- τα βότανα της Ελληνικής χλωρίδας
- ✚ Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των βοτάνων
- ✚ Η χρήση των βοτάνων στην καθημερινή ζωή
- ✚ Η θεραπευτική αξία των βοτάνων στην αρχαιότητα και σήμερα

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Το θέμα παρουσιάζει ενδιαφέρον για τους μαθητές εξαιτίας της καθημερινής χρήσης των βοτάνων στη διατροφή, τη θεραπεία ασθενειών και αλλού.
- ✚ Ο σχολικός μας κήπος διαθέτει παρτέρι με αρωματικά βότανα και είναι αναγκαίο να εμπλουτιστεί μετά τις εμπειρίες που θα αποκτήσουν οι μαθητές με το πρόγραμμα

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Οι μαθητές να γνωρίσουν και να καταγράψουν τα είδη των βοτάνων της ελληνικής χλωρίδας.
- ✚ Να γνωρίσουν τα ενδημικά είδη βοτάνων
- ✚ Να συνδέσουν τη χρήση των βοτάνων με καθημερινές δραστηριότητες
- ✚ Να διαπιστώσουν τη θεραπευτική τους αξία
- ✚ Να συνδέσουν τις επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στον κύκλο ζωής των βοτάνων
- ✚ Να συσχετίσουν τη μείωση της βιοποικιλότητας με την οικιστική επέκταση και την αλλαγή των χρήσεων γης
- ✚ Να μάθουν να παρατηρούν να συλλέγουν και να καταγράφουν πληροφορίες,

- + Να μάθουν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται.
- + Να γίνουν ικανοί να συμμετέχουν και να προτείνουν λύσεις.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- + Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- + Εργασία σε ομάδες,
- + μελέτη πεδίου,
- + ερωτηματολόγιο,
- + μελέτη περίπτωσης,
- + βιβλιογραφική έρευνα,
- + συζήτηση,
- + συνέντευξη

Προτεινόμενες δραστηριότητες και επισκέψεις:

- + Καταγραφή βοτάνων και αναγνώρισή τους με τις αισθήσεις (μυρωδιά, υφή, άρωμα),
- + Επίσκεψη σε πεδίο και φωτογράφιση βοτάνων και φρυγάνων
- + Δημιουργία μικρού βοτανικού κήπου σε παρτέρι του σχολικού κήπου
- + Κατασκευή φυτολογίου,
- + Συνέντευξη από για τη χρήση των βοτάνων στη διατροφή, στο σπίτι, στις αρρώστιες τα παλιά χρόνια και σήμερα
- + Συγγραφή θεατρικού παιχνιδιού με θέμα «.. εκεί που φύτρωνε φλισκούνι και άγρια μέντα...»
- + Επίσκεψη σε ΚΠΕ και παρακολούθηση σχετικού προγράμματος
- + Επίσκεψη σε ειδικό κατάστημα πώλησης βοτάνων

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου:

Γλώσσα, Μελέτη περιβάλλοντος, Θρησκευτικά, Ιστορία, Αισθητική Αγωγή

Τίτλος προγράμματος:
«Χρώματα και λουλούδια»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Γνωριμία με τα λουλούδια του τόπου μας
- ✚ Τα λουλούδια διαχρονικά, από το χθες στο σήμερα
- ✚ Τα λουλούδια μέσα από την Ιστορία και τη Μυθολογία
- ✚ Λουλούδια και τέχνη
- ✚ Καλλιέργεια, ανάπτυξη των λουλουδιών
- ✚ Επικονίαση, κομποστοποίηση
- ✚ Τρόποι διαμόρφωσης της σχολικής αυλής (φύτεμα σπόρων, λουλουδιών κλπ)
- ✚ Χρησιμότητα των λουλουδιών στη ζωή μας και στον χώρο του σχολείου μας
- ✚ Τρόποι προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος

Στόχοι του προγράμματος:

Γνωστικοί

- ✚ Να κατανοήσουν την έννοια περιβάλλον-οικοσύστημα-περιβαλλοντικά προβλήματα-προστασία του περιβάλλοντος.
- ✚ Να γνωρίσουν τα φυτά, τα λουλούδια, τα δέντρα που θα μπορούσαν να ομορφαίνουν τον αύλειο χώρο.
- ✚ Να μάθουν τον τρόπο ανάπτυξης τους και τη σημασία τους στη ζωή των ανθρώπων, των ζώων και των εντόμων.
- ✚ Να ανακαλύψουν τη σημασία του εδάφους για την ανάπτυξη των φυτών.

- ✚ Να αντιληφτούν ότι έχουν τη δυνατότητα να παρέμβουν στο εγγύτερο περιβάλλον τους , να το διαμορφώσουν και να το προστατεύσουν.
- ✚ Να αποκτήσουν στοιχειώδεις γνώσεις για τη δομή και τη διαμόρφωση ενός σχολικού κήπου
- ✚ να αναγνωρίζουν βασικά είδη λουλουδιών
- ✚ να καλλιεργήσουν τα δικά τους λουλούδια σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους στην αυλή του σχολείου ή σε υπερυψωμένες πρασιές του κήπου
- ✚ να παρατηρήσουν και να περιγράψουν την ανάπτυξη των λουλουδιών τους
- ✚ να μπορούν να περιγράψουν τον τρόπο καλλιέργειας των λουλουδιών του κήπου και τη φροντίδα που χρειάζονται ανάλογα με τις εποχές του έτους
- ✚ να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά και τα πλεονεκτήματα της βιολογικής λίπανσης
- ✚ να φτιάξουν το δικό τους βιολογικό λίπασμα μέσα από διαδικασίες κομποστοποίησης σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους του κήπου

Συναισθηματικοί

- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τη λειτουργία, την αισθητική και τη χρηστικότητα του χώρου της αυλής ώστε να είναι καθαρός και όμορφος.
- ✚ Να υιοθετήσουν μέτρα προστασίας σχετικά με τη ρύπανση των εδαφών.
- ✚ Να υιοθετήσουν θετικές στάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ψυχοκινητικοί

- ✚ Να αναπτύξουν δεξιότητες λεπτής κινητικότητας.

- ✚ Να μάθουν να συνεργάζονται ομαδικά για ένα κοινό στόχο και να σέβονται ο ένας τον άλλον.
- ✚ Να συμμετέχουν στην έρευνα, συλλογή πληροφοριών, αξιολόγηση, κρίση και παρουσίαση των συμπερασμάτων.
- ✚ Να αναπτύξουν την ικανότητα να εκφράζονται μέσα από παιχνίδια ρόλων, θεατρικό παιχνίδι σχετικά με το θέμα εξερεύνησης.
- ✚ Να ενεργοποιηθούν όλες οι αισθήσεις

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Εργασία σε ομάδες
- ✚ μελέτη πεδίου
- ✚ μελέτη περίπτωσης
- ✚ ερωτηματολόγιο
- ✚ βιβλιογραφική έρευνα
- ✚ συζήτηση

Προτεινόμενες δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Βιβλιογραφική έρευνα με τα λουλούδια του τόπου μας
- ✚ Δημιουργία το Αλφαβητάρι των λουλουδιών
- ✚ Δημιουργία κήπου σε παρτέρι του σχολικού κήπου με λουλούδια
- ✚ Κατασκευή φυτολογίου,
- ✚ Επίσκεψη σε θερμοκήπιο , ανθοπωλείο, αγρόκτημα.
- ✚ Ενημέρωση από ειδικό επιστήμονα Γεωπόνο
- ✚ Διδασκαλία τραγουδιών με θέμα τα λουλούδια
- ✚ Επίσκεψη σε έκθεση ζωγραφικής

- ✚ Εικαστικές δημιουργίες
- ✚ Παρουσίαση προγράμματος με έκθεση έργων των παιδιών στο σχολείο ή σε άλλο χώρο
- ✚ Θεατρικό δρώμενο

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου:

Γλώσσα, Μελέτη περιβάλλοντος, Θρησκευτικά, Ιστορία, Αισθητική Αγωγή

Τίτλος προγράμματος: «Ας πρασινίσουμε τις ταράτσες»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Η σχολική ταράτσα και ο ταρατσόκηπος
- ✚ Η βιοκλιματική της ταράτσας
- ✚ Η πόλη από ψηλά
- ✚ Η διαμόρφωση και η συντήρηση του ταρατσόκηπου

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Είναι αναγκαίο να μελετηθεί ο χώρος από τα παιδιά ώστε με βάση τις προτάσεις τους να γίνει χρηστικός για τους μαθητές ειδικά των σχολείων που δε διαθέτουν μεγάλο αύλειο χώρο σε πυκνοδομημένες συνοικίες.
- ✚ Τα υποθέματα μελέτης συνδέονται με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Οι μαθητές να κατανοήσουν και να μελετήσουν τις διαφορετικές διαστάσεις (περιβαλλοντική, εκπαιδευτική, πολιτιστική, παιδαγωγική, αισθητική) του χώρου της ταράτσας.
- ✚ Να προτείνουν παρεμβάσεις και κατασκευές στην ταράτσα του σχολείου.
- ✚ Να συγκρίνουν το δικό τους ταρατσόκηπο με αυτούς άλλων κτιρίων στη πόλη και στο εξωτερικό
- ✚ Να διαπιστώσουν την αναγκαιότητα και την ωφέλεια των ταρατσόκηπων σε περιοχές με πυκνοδομημένο περιβάλλον χωρίς κοινόχρηστους χώρους

- + Να μάθουν να παρατηρούν να συλλέγουν και να καταγράφουν πληροφορίες, να χρησιμοποιούν απλά όργανα μέτρησης (ανεμόμετρο, θερμόμετρο)
- + Να μάθουν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται.
- + Να γίνουν ικανοί να συμμετέχουν και να προτείνουν λύσεις

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- + Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- + Εργασία σε ομάδες,
- + μελέτη πεδίου,
- + ερωτηματολόγιο,
- + μελέτη περίπτωσης,
- + συζήτηση
- + συνέντευξη

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- + Προσέγγιση του ταρατσόκηπου με τις αισθήσεις,
- + καταγραφή υλικών κατασκευής με φύλλα εργασίας,
- + Η βλάστηση της ταράτσας
- + Ο ταρατσόκηπος: οι ανάγκες μας και οι επιθυμίες μας
- + Το μικροκλίμα της ταράτσας
- + Προτάσεις διαμόρφωσης και συντήρησης του ταρατσόκηπου
- + Επίσκεψη στον Εθνικό κήπο

Αξιολόγηση:

Με ερωτηματολόγιο, συζήτηση και αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας και των νέων εμπειριών.

Τίτλος προγράμματος::

«Ο κήπος του σχολείου μας»

Επιμέρους θέματα :

- ✚ Γνωριμία με το φυσικό περιβάλλον του Σχολείου μας (φυτά και ζώα που φιλοξενούνται)
- ✚ Γνωριμία με το έδαφος (σύσταση, χρησιμότητα)
- ✚ Τρόποι διαμόρφωσης της αυλής (φύτεμα σπόρων, φυτών, δέντρων, λαχανικών κλπ)
- ✚ Καλλιέργεια, ανάπτυξη των φυτών
- ✚ Χρησιμότητα του πράσινου στον αύλειο χώρο του Σχολείου μας
- ✚ Τρόποι προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος του Σχολείου μας

Στόχοι του προγράμματος:

Γνωστικοί

- ✚ Να κατανοήσουν την έννοια περιβάλλον-οικοσύστημα-περιβαλλοντικά προβλήματα-προστασία του περιβάλλοντος.
- ✚ Να γνωρίσουν τα φυτά, τα λουλούδια, τα δέντρα που θα μπορούσαν να ομορφαίνουν τον αύλειο χώρο.
- ✚ Να μάθουν τον τρόπο ανάπτυξης τους και τη σημασία τους στη ζωή των ανθρώπων, των ζώων και των εντόμων.
- ✚ Να ανακαλύψουν τη σημασία του εδάφους για την ανάπτυξη των φυτών.
- ✚ Να αντιληφθούν ότι έχουν τη δυνατότητα να παρέμβουν στο εγγύτερο περιβάλλον τους , να το διαμορφώσουν και να το προστατεύσουν.

- ✚ Να αποκτήσουν στοιχειώδεις γνώσεις για τη δομή και τη διαμόρφωση ενός σχολικού κήπου
- ✚ να αναγνωρίζουν βασικά είδη φυτών και να τα κατατάσσουν σε κατηγορίες όπως λαχανικά, αρωματικά φυτά, σπωροφόρα δένδρα, διακοσμητικοί θάμνοι, λουλούδια κ.ά.
- ✚ να καλλιεργήσουν τα δικά τους φυτά σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους στις υπερυψωμένες πρασιές του κήπου
- ✚ να παρατηρήσουν και να περιγράψουν την ανάπτυξη των φυτών τους
- ✚ να κατασκευάσουν μικρά θερμοκήπια με απλά υλικά και να φυτέψουν φυτά ή να τα λειτουργήσουν ως σπορεία
- ✚ να μπορούν να περιγράψουν τον τρόπο καλλιέργειας των φυτών του κήπου και τη φροντίδα που χρειάζονται ανάλογα με τις εποχές του έτους
- ✚ να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για τις ασθένειες των φυτών που θα καλλιεργήσουν και την καταπολέμησή τους χωρίς φυτοφάρμακα αλλά με σύγχρονους βιολογικούς τρόπους
- ✚ να γνωρίσουν τις βιοκαλλιέργειες και τις συγκαλλιέργειες λαχανικών και αρωματικών φυτών
- ✚ να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά και τα πλεονεκτήματα της βιολογικής λίπανσης
- ✚ να φτιάξουν το δικό τους βιολογικό λίπασμα μέσα από διαδικασίες κομποστοποίησης σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους του κήπου
- ✚ να συζητήσουν και να ευαισθητοποιηθούν για το ρόλο των φυτών στις σύγχρονες διατροφικές συνήθειες
- ✚ να συγκεντρώσουν συνταγές και να μαγειρέψουν τα δικά τους λαχανικά με συμβατικό τρόπο αλλά και με ηλιακούς φούρνους

Συναισθηματικοί

- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τη λειτουργία, την αισθητική και τη χρηστικότητα του χώρου της αυλής ώστε να είναι καθαρός και όμορφος.
- ✚ Να υιοθετήσουν μέτρα προστασίας σχετικά με τη ρύπανση των εδαφών.
- ✚ Να υιοθετήσουν θετικές στάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ψυχοκινητικοί

- ✚ Να αναπτύξουν δεξιότητες λεπτής κινητικότητας.
- ✚ Να μάθουν να συνεργάζονται ομαδικά για ένα κοινό στόχο και να σέβονται ο ένας τον άλλον.
- ✚ Να συμμετέχουν στην έρευνα, συλλογή πληροφοριών, αξιολόγηση, κρίση και παρουσίαση των συμπερασμάτων.
- ✚ Να αναπτύξουν την ικανότητα να εκφράζονται μέσα από παιχνίδια ρόλων, θεατρικό παιχνίδι σχετικά με το θέμα εξερεύνησης.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Ομαδοσυνεργατική
- ✚ Βιωματική
- ✚ Διαθεματική - Διεπιστημονική
- ✚ Μελέτη Περίπτωσης
- ✚ Μελέτη Πεδίου

Προβλεπόμενες επισκέψεις και συνεργασίες με άλλους φορείς:

- ✚ Δήμος
- ✚ Επίσκεψη σε θερμοκήπιο , ανθοπωλείο, αγρόκτημα.
- ✚ Ενημέρωση από ειδικό επιστήμονα Γεωπόνο, Αρχιτέκτονα.

- ✚ Επίσκεψη σε έκθεση ζωγραφικής

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Προετοιμασία του κήπου (κλάδεμα, μάζεμα φύλλων, αποψίλωση) και φύτεμα φυτών ανά εποχή με τη συμμετοχή των μαθητών
- ✚ Δημιουργία λαχανόκηπου, βραχόκηπου και σπορίων
- ✚ Γνωριμία με τα φυτά του κήπου μας και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (προέλευση, ονομασία, μύθοι, αναπαραγωγή, καλλιέργεια, χρησιμότητα)
- ✚ Παρουσίαση της δράσης του ενός τμήματος στο άλλο
- ✚ Παραδοσιακοί χοροί, παιχνίδια, τραγούδια, παροιμίες, αινίγματα
- ✚ Κατασκευές, κολάζ, ζωγραφική

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

Γλώσσα, μαθηματικά, μελέτη περιβάλλοντος, εικαστικά, μουσική

Πιθανοί τρόποι διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος:

- ✚ Δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος με αφίσες, έκθεση ζωγραφικής ή φωτογραφίας και μικρές δραματοποιήσεις
- ✚ Έκθεση έργων των παιδιών στο σχολείο ή σε άλλο χώρο
- ✚ Θεατρικό δρώμενο

Τίτλος προγράμματος:

«Τα ρόδα εμπνέουν»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Δ-Ε-Στ)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Το τριαντάφυλλο στη ζωή μας, πηγή έμπνευσης και δημιουργίας
- ✚ Το ρόδο στη μυθολογία, στη Θρησκεία, στην παράδοση και στην ιστορία.
- ✚ Η καλλιέργεια των τριαντάφυλλων.

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να κατανοήσουν τα παιδιά την ομορφιά του ρόδου, να εμπνευστούν και να δημιουργήσουν
- ✚ Να διδαχθούν μέσα από μύθους και ιστορίες για το ρόλο του ρόδου στη ζωή του ανθρώπου
- ✚ Να καλλιεργήσουν και να ανακαλύψουν τη σημασία του εδάφους για την ανάπτυξη των φυτών.
- ✚ Να παρατηρήσουν και να καταγράψουν την ανάπτυξη των τριανταφυλλιών τους
- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα περιβάλλοντος: έδαφος και κλίμα, βιολογική καλλιέργεια, Βιοποικιλότητα, Λιπάσματα – οργανικά λιπάσματα, Φυτοφάρμακα κλπ
- ✚ Να συνειδητοποιήσουν την αλληλεπίδραση του φυσικού περιβάλλοντος με τις δραστηριότητες του ανθρώπου.
- ✚ Να αντιληφτούν ότι έχουν τη δυνατότητα να παρέμβουν στο εγγύτερο περιβάλλον τους, να το διαμορφώσουν και να το προστατεύσουν.
- ✚ Να αναπτύξουν οι μαθητές δράση, να παρατηρήσουν, να ερευνήσουν, να συνεργαστούν.
- ✚ Να καταγράψουν και να επεξεργαστούν πληροφορίες

Ειδικοί στόχοι:

- ✚ Να εμπλακούν σε διαδικασίες διαλεκτικής αντιπαράθεσης, να αναπτύξουν τη δημιουργική, κριτική και αναστοχαστική σκέψη, την αυτοαξιολόγηση, την επικοινωνία και την ανταλλαγή απόψεων, την εμπλοκή σε συνεργατική δράση, και λήψη αποφάσεων καθώς και την καλλιέργεια καλλιτεχνικών και ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Συζήτηση
- ✚ Δραματοποίηση
- ✚ Παραμύθι
- ✚ Παντομίμα
- ✚ Μελέτη πεδίου

Προβλεπόμενες επισκέψεις και συνεργασίες με άλλους φορείς:

- ✚ Δήμος
- ✚ Επίσκεψη σε θερμοκήπιο , ανθοπωλείο, αγρόκτημα.
- ✚ Ενημέρωση από ειδικό επιστήμονα Γεωπόνο, Αρχιτέκτονα.
- ✚ Επίσκεψη σε έκθεση ζωγραφικής

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

- ✚ Γλώσσα (κείμενα, εκφράσεις, ποιήματα κλπ),
- ✚ Μελέτη Περιβάλλοντος (θρύλοι, παραδόσεις, παροιμίες),

- ✚ Αισθητική αγωγή (Εικαστικά, Θέατρο, Μουσική).

Πιθανοί τρόποι διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος:

- ✚ Δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος με αφίσες, έκθεση ζωγραφικής ή φωτογραφίας και μικρές δραματοποιήσεις
- ✚ Έκθεση έργων των παιδιών στο σχολείο ή σε άλλο χώρο
- ✚ Θεατρικό δρώμενο

Τίτλος προγράμματος: «Ο μικρόκοσμος της σχολικής μας αυλής»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Η σχολική αυλή και το φυσικό της περιβάλλον
- ✚ Η βιοκλιματική της σχολικής αυλής
- ✚ Ο σχολικός κήπος
- ✚ Η διαμόρφωση της σχολικής αυλής
- ✚ Προτάσεις για την αειφορική διαχείριση της σχολικής αυλής

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Η αυλή του σχολείου βρίσκεται στο άμεσο περιβάλλον των μαθητών και η επαφή τους με αυτήν είναι καθημερινή.
- ✚ Είναι αναγκαίο να μελετηθεί ο χώρος από τα παιδιά ώστε με βάση τις προτάσεις τους να γίνει πιο φιλικός για τους μαθητές.
- ✚ Τα υποθέματα μελέτης συνδέονται με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Οι μαθητές να κατανοήσουν και να μελετήσουν τις διαφορετικές διαστάσεις (περιβαλλοντική, εκπαιδευτική, πολιτιστική, παιδαγωγική, κοινωνική, αισθητική) του χώρου της σχολικής αυλής.
- ✚ Να προτείνουν παρεμβάσεις και κατασκευές στον άυλο χώρο του σχολείου.
- ✚ Να μάθουν να παρατηρούν να συλλέγουν και να καταγράφουν πληροφορίες, να χρησιμοποιούν απλά όργανα μέτρησης (ανεμόμετρο, θερμόμετρο)
- ✚ Να μάθουν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται.

- ✚ Να γίνουν ικανοί να συμμετέχουν και να προτείνουν λύσεις.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Εργασία σε ομάδες,
- ✚ Μελέτη πεδίου,
- ✚ Ερωτηματολόγιο,
- ✚ Μελέτη περίπτωσης,
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Συνέντευξη

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Προσέγγιση της σχολικής αυλής με τις αισθήσεις,
- ✚ καταγραφή υλικών κατασκευής με φύλλα εργασίας,
- ✚ χαρτογράφηση της σχολικής αυλής,
- ✚ Η βλάστηση της σχολικής αυλής
- ✚ Η σχολική αυλή οι ανάγκες μας και οι επιθυμίες μας
- ✚ Το μικροκλίμα της σχολικής αυλής
- ✚ Προτάσεις διαμόρφωσης της σχολικής αυλής
- ✚ Καλλιτεχνική έκφραση των μαθητών στο χώρο της σχολικής αυλής
- ✚ Επίσκεψη στο Εθνικό κήπο
- ✚ Συνεργασία με την υπηρεσία πρασίνου του Δήμου

Αξιολόγηση:

Με ερωτηματολόγιο, συζήτηση και αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας και των νέων εμπειριών καλλιτεχνική έκφραση στο χώρο της αυλής.

Τίτλος προγράμματος:

«Αμπέλι - κρασί»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Το αμπέλι και η ιστορία του
- ✚ Η καλλιέργεια του αμπελιού - Ο τρύγος
- ✚ Το αμπέλι στην παράδοση
- ✚ Το κρασί στην υγεία
- ✚ Βιολογική και συμβατική καλλιέργεια – χρήση φυτοφαρμάκων

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν τα παιδιά το αμπέλι και το κρασί, και να συνειδητοποιήσουν την αλληλεπίδραση του φυσικού περιβάλλοντος με τις δραστηριότητες του ανθρώπου.
- ✚ Να διαπιστώσουν οι μαθητές την επίδραση που ασκεί η εκμετάλλευση του αμπελιού στην οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική ζωή του τόπου, από τα μυθικά χρόνια ως τις μέρες μας (ιστορική αναδρομή).
- ✚ Να αναπτύξουν οι μαθητές δράση, να παρατηρήσουν, να ερευνήσουν, να συνεργαστούν. Να καταγράψουν και να επεξεργαστούν πληροφορίες για να προκύψει αβίαστα η γνώση για τον ευλογημένο καρπό.
- ✚ Να γνωρίσουν τον τρόπο εκμετάλλευσης των σταφυλιών στον τόπο που ζουν. Αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων-επιπτώσεις. Βιολογική καλλιέργεια.

- ✚ Να κάνουν συσχετισμό του παρελθόντος και της σημερινής εποχής για τον τρόπο που γινόταν και πως γίνεται σήμερα η δραστηριότητα του τρύγου.
- ✚ Ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος: έδαφος και κλίμα, βιολογική καλλιέργεια, Βιοποικιλότητα, Λιπάσματα – οργανικά λιπάσματα, Φυτοφάρμακα κλπ

Ειδικοί στόχοι:

- ✚ Να εμπλακούν σε διαδικασίες διαλεκτικής αντιπαράθεσης, να αναπτύξουν τη δημιουργική, κριτική και αναστοχαστική σκέψη, την αυτοαξιολόγηση, την επικοινωνία και την ανταλλαγή απόψεων, την εμπλοκή σε συνεργατική δράση, και λήψη αποφάσεων καθώς και την καλλιέργεια καλλιτεχνικών και ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων.
- ✚ Να μάθουν να συλλέγουν, να επεξεργάζονται και αξιολογούν πληροφορίες
- ✚ Να μάθουν να δουλεύουν ομαδοσυνεργατικά

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους στρατηγικές

- ✚ Μελέτη περίπτωσης
- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Χάρτης εννοιών
- ✚ Μελέτη πεδίου

Πιθανές συνεργασίες και επισκέψεις:

- ✚ Γεωπόνος Δήμου.....
- ✚ Ομιλία ειδικού για βιολογική και συμβατική καλλιέργεια

- ✚ Επίσκεψη σε οινοποιείο

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα:

Γλώσσα:

- ✚ Το γλωσσάρι του τρύγου.
- ✚ Προσεγγίσεις από τις ενότητες του βιβλίου της γλώσσας Γ' τάξης «Ο Διόνυσος και το αμπέλι», «Πώς πουλήθηκε μία νταμιτζάνα κρασί».
- ✚ Προσέγγιση της αξίας της ειρήνης μέσα από το ποίημα «Γλυκό τσαμπί σταφύλι» της Μ. Γουμενοπούλου.
- ✚ Γραπτή έκφραση: Περιγραφή διάσημων πινάκων ζωγραφικής με θέμα τον τρύγο και το σταφύλι.
- ✚ Πληροφορίες για το αμπέλι: ρίζες, κλαδιά, φύλλα, άνθη, τσαμπιά, ρώγες. Περιποίηση: ξελάκκωμα, κλάδεμα, σκάλισμα, κορφολόγημα, βλαστολόγημα, αποφύλλωση, ράντισμα-θειάφισμα. Ασθένειες: φυλλοξήρα, περονόσπορος, ευδημίδα. Πολλαπλασιασμός: μοσχεύματα, καταβολάδες.
- ✚ Από τον Αίσωπο ο μύθος: « Η αλεπού και τα σταφύλια».
- ✚ Ποίηση: Από την Ιλιάδα του Ομήρου. Ο τρύγος και το τραγούδι του τρυγητού.(Κώστας Κρυστάλλης).

Μαθηματικά:

- ✚ προβλήματα τεσσάρων πράξεων με τις μονάδες βάρους(κ., τόν., μικτό βάρος, απόβαρο, καθαρό βάρος).

Μελέτη του περιβάλλοντος:

- ✚ Ομιλία γεωπόνου στην τάξη.
- ✚ Παραδοσιακές συνταγές παρασκευής εδεσμάτων (μουστοκούλουρα, ντολμαδάκια από φρέσκα αμπελόφυλλα και γλυκό του κουταλιού σταφύλι, κέικ με σταφίδες) που μπορούν να γίνουν στο σπίτι από

μαμάδες και γιαγιάδες, παρουσία των παιδιών, και να καταναλωθούν στην τάξη με περισσή όρεξη.

- ✚ Αναφορά στη γερμανική παράδοση: γλυκό, κόκκινο κρασί που πίνεται ζεστό(Gluckwein), κέικ με άφθονη σουλτανίνα(Stollen). Και τα δύο καταναλώνονται τις μέρες των γιορτών(Χριστούγεννα).
- ✚ Ιατρική: ευεργετικές ιδιότητες του κρασιού κυρίως του ερυθρού σε αρκετές παθήσεις του ανθρώπινου οργανισμού.

Ιστορία-Μυθολογία:

- ✚ Διόνυσος-ο θεός του αμπελιού και του κρασιού. Το παραμύθι
- ✚ Ιστορική αναδρομή: Από τα αρχαία χρόνια στο Βυζάντιο, μέχρι τις μέρες μας.

Εικαστικά:

- ✚ Να ζωγραφίσουν μια εικόνα του θεού Διόνυσου, ένα τσαμπί σταφύλι και ένα αντίγραφο έργου του Θεόφιλου με τίτλο «Βάκχος».
- ✚ Οι πίνακες που επικεντρωνόμαστε είναι του Καραβάτσο με τίτλο « Αγόρι και καλάθι με φρούτα» και του Θεόφιλου « Βάκχος ο θεός του οίνου».
- ✚ Κολλάζ με αποξηραμένα αμπελόφυλλα(αμπελοφυλλίτσα).
- ✚ Πινακοθήκη: Διάσημοι πίνακες ζωγραφικής με θέμα το αμπέλι.
- ✚ Με χαρτί γκοφρέ κατασκευή τσαμπιά σταφυλιών.

Παραδοσιακός χορός:

- ✚ (μπαίνω μες στ'αμπέλι-μπεράτι, αμπέλι μου πλατύφυλλο-καλαματιανός)

Μουσική:

- ✚ Εκμάθηση σχετικών τραγουδιών.(στου Μανώλη την ταβέρνα, γιαλό-γιαλό, άνοιξε κι άλλη μπουκάλα).

Θρησκευτικά:

- ✚ Ο συμβολισμός της αμπέλου στην ορθόδοξη παράδοση, ο γάμος της Κανά, η παραβολή της αμπέλου, ο άγιος Τρύφων, Θεία Ευχαριστία.

Πιθανοί τρόποι διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος:

Έκθεση εργασιών ομάδων

Παρουσίαση ερευνών σ' όλα τα παιδιά του Σχολείου

Θεατρικό παιχνίδι, παντομίμα : Διόνυσος, πατητήρι, γλέντι

Άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία με ειδική εκδήλωση

παρουσίασης του προγράμματος.

Τίτλος προγράμματος:

«Ελιά»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Η ελιά στη μυθολογία, τη θρησκεία, τα ήθη και τα έθιμα.
- ✚ Η ελιά στη δημοτικά μουσική.
- ✚ Ο ελαιώνας ως οικοσύστημα
- ✚ Διατροφή και ελιά.
- ✚ Η ελιά ως οικονομικό μέσο ανάπτυξης μιας περιοχής

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να αναδειχτεί η συμβολή της ελαιοκαλλιέργειας στην κοινωνική και οικονομική ζωή και η προσέγγιση των ελαιοπαραγωγικών χωρών μέσα από την ανάδειξη κοινών χαρακτηριστικών στους τρόπους παραγωγής, στα ήθη και έθιμα.
- ✚ Να προωθηθεί η ελιά και τα προϊόντα της ως βασικού στοιχείου διατροφής και προστασίας της υγείας.
- ✚ Η συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που σχετίζονται με την καλλιέργεια της ελιάς και τη διαχείριση των προϊόντων και των υποπροϊόντων της και η σύγκριση των ιδιαιτεροτήτων κάθε χώρας.
- ✚ Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τη φύση και να προσεγγίσουν βιωματικά το οικοσύστημα του ελαιώνα, γνωρίζοντας τα βιοτικά και αβιοτικά στοιχεία από τα οποία αποτελείται και που διαφοροποιούνται από περιοχή σε περιοχή και από χώρα σε χώρα.

- ✚ Θα γίνει η προσέγγιση του θέματος της ελιάς διεπιστημονικά και διαπολιτισμικά μέσα από τη Μυθολογία, την Ιστορία, τη Λογοτεχνία, τη Λαογραφία, τη Θρησκεία κλπ

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Το θέμα θα εξεταστεί διεπιστημονικά-ολιστικά. Βασικές παράμετροι της προσέγγισης: Περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική προς την κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης.

Επιμέρους στρατηγικές:

- ✚ Μελέτη περίπτωσης
- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Χάρτης εννοιών
- ✚ Μελέτη πεδίου

Πιθανές συνεργασίες και επισκέψεις:

- ✚ Γεωπόνος Δήμου
- ✚ Ομιλία ειδικού για βιολογική και συμβατική καλλιέργεια
- ✚ Επίσκεψη σε ελαιώνα

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα:

Με όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Το θέμα προσφέρεται για διαθεματική προσέγγιση.

Ενδεικτική εξέλιξη του προγράμματος:

1ος ΜΗΝΑΣ	Χωρισμός σε υποομάδες Καταμερισμός εργασιών-Πρώτη προσέγγιση με το θέμα.
2ος ΜΗΝΑΣ	Αναζήτηση πηγών. Βιβλιογραφική έρευνα.-Θεατρικά δρώμενα.
3ος ΜΗΝΑΣ	Παιχνίδι ρόλων. Κατασκευή ταμπλό με φωτογραφικό υλικό και συνταγές.
4ος ΜΗΝΑΣ	Επίσκεψη σε ελαιοτριβείο ή ελαιώνα. Κατασκευές.
5ος ΜΗΝΑΣ	Σύνθεση εργασιών-Παρουσίαση στην τάξη

Τίτλος προγράμματος:

«Δάσος»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. Προτείνεται για όλες τις τάξεις του Δημοτικού)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Εθνικοί Δρυμοί (Πότε, Πώς, Γιατί) - Είδη δασών - Σημαντικά είδη χλωρίδας με έμφαση στα ενδημικά (δέντρα - θάμνοι) - Ζώνες βλάστησης.
- ✚ Σημαντικά είδη πανίδας με έμφαση στα ενδημικά.
- ✚ Ο Οικονομικός ρόλος του δάσους άλλοτε και τώρα (Ασχολίες, νέες ασχολίες, επαγγέλματα, μεταποιητικά επαγγέλματα, δάσος και ανακύκλωση).
- ✚ Το δάσος ως Οικοσύστημα και προστάτης της σταθερότητας του μικροκλίματος, προστάτης από ατμοσφαιρική ρύπανση, ηχοενόχληση, πλημμύρες, διάβρωση εδάφους, ...
- ✚ Απειλές - Πιέσεις «ποιοτικής» και «ποσοτικής» υποβάθμισης του δάσους (πυρκαγιές, ανορθόδοξη υλοτόμηση, μη ορθολογική τουριστική ανάπτυξη, όξινη βροχή).
- ✚ Προτάσεις για ορθολογική/αιεφορική διαχείριση. Η πυροπροστασία (Έμφαση στην Πρόληψη για αποφυγή της αντιμετώπισης πυρκαγιών)

Στόχοι του προγράμματος:

Γνωστικοί:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές το δάσος ως οικοσύστημα και τα στοιχεία από τα οποία αποτελείται.
- ✚ Να αντιληφθούν το μέγεθος της συμβολής του δάσους στη διαμόρφωση του κλίματος.

- ✚ α συνειδητοποιήσουν τους κινδύνους που απειλούν το δάσος και τις συνέπειες που επιφέρουν.
- ✚ Να διαπιστώσουν τις αιτίες που προκαλούν τις πυρκαγιές.
- ✚ Να αντιληφθούν την κλιμάκωση των ευθυνών από το ατομικό ως το κοινωνικό επίπεδο.
- ✚ Να κατανοήσουν ότι η προστασία του δάσους είναι ευθύνη όλων μας.

Συναισθηματικοί:

- ✚ Να εκτιμήσουν την αξία του δάσους.
- ✚ Να αναλάβουν δράση για την προστασία των δασών.
- ✚ Να τονώσουν το αυτοσυναίσθημά τους μέσα από την ομαδική εργασία.
- ✚ Να αναπτύξουν στάσεις και συμπεριφορές θετικές προς το οικοσύστημα.

Ψυχοκινητικοί:

- ✚ Να αναπτύξουν δεξιότητες, όπως παρατήρηση, καταγραφή και ταξινόμηση.
- ✚ Να γίνουν ικανοί να κάνουν μετρήσεις και να χειρίζονται όργανα.
- ✚ Να αποκτήσουν ευχέρεια στη διερεύνηση προβλημάτων και την αναζήτηση λύσεων.
- ✚ Να εργαστούν ομαδικά και να αναπτύξουν φιλοπεριβαλλοντική δράση.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Μελέτη περίπτωσης
- ✚ Επίλυση προβλήματος
- ✚ Μελέτη πεδίου
- ✚ Συζήτηση

- ✚ Ερωτηματολόγιο

- ✚ Ημιδομημένος χάρτης εννοιών

Πιθανά πεδία σύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

- ✚ Γλώσσα (σύνθεση-καταγραφή συνθημάτων για την προστασία του δάσους και δημιουργίας αφίσας),
- ✚ Μελέτη Περιβάλλοντος,
- ✚ Εικαστικά(κατασκευή αφίσας),
- ✚ Μαθηματικά (εύρεσης διαφοράς υψομέτρων ελληνικών βουνών, διατύπωση κι επίλυση προβλημάτων με μέτρηση του ύψους και της ηλικίας των δέντρων) ,
- ✚ Μουσική (τραγούδια για το δάσος, επιλογή μουσικής επένδυσης θεατρικού δρώμενου)
- ✚ Γυμναστική(περιβαλλοντικά παιχνίδια).

Προβλεπόμενες επισκέψεις – συνεργασίες με άλλους φορείς:

- ✚ Κ.Π.Ε.
- ✚ Δήμος
- ✚ Δασαρχείο
- ✚ Γεωπόνοι – Δασολόγοι
- ✚ WWF, ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, κ.λπ.
- ✚ Πυροσβεστική

Πιθανοί τρόποι διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος:

- ✚ Έκθεση εργασιών ομάδων
- ✚ Παρουσίαση ερευνών σ' όλα τα παιδιά του Σχολείου
- ✚ Σύνθεση ταμπλό με δημιουργίες για το Δάσος και ανάρτηση σε χώρο του σχολείου
- ✚ Άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία με ειδική εκδήλωση παρουσίασης του προγράμματος

Τίτλος προγράμματος:

«Το δάσος καίγεται - το δάσος αναγεννιέται»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Το δάσος ως Οικοσύστημα
- ✚ Τα μεσογειακά δάση
- ✚ Προσφορές του δάσους- Κίνδυνοι για το δάσος
- ✚ Το δάσος καίγεται (αιτίες) – το δάσος ξαναγεννιέται (φυσική αναγέννηση- τεχνητή αναδάσωση)
- ✚ Μέτρα προστασίας- πρόγνωση- πρόληψη πυρκαγιών
- ✚ Αειφορική διαχείριση των δασών

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Επίκαιρο θέμα, λόγω των καλοκαιρινών πυρκαγιών στα μεσογειακά δάση
- ✚ Ο σημαντικός ρόλος τους δάσους στη ζωή του πλανήτη
- ✚ Ανάγκη ευαισθητοποίησης των μαθητών για την προστασία του δάσους

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν το δασικό οικοσύστημα
- ✚ Να διαπιστώσουν τους κινδύνους που απειλούν τα δάση.
- ✚ Να παρακολουθήσουν τη διαδικασία της μεταπυρικής διαδοχής (φυσική αναγέννηση- φύτευση – διαχείριση ενός καμένου δάσους)
- ✚ Να κατανοήσουν ότι προστασία των δασών απασχολεί όλους τους ανθρώπους, όπου κι αν ζουν

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Συζήτηση
- ✚ Περιβαλλοντικό μονοπάτι
- ✚ Δραματοποίηση
- ✚ Παραμύθι

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Επίσκεψη σε κοντινό δάσος
- ✚ Επίσκεψη σε ΚΠΕ
- ✚ Επίσκεψη στη Δασική υπηρεσία και συζήτηση με τον ειδικό για διαχειριστικά σχέδια σχετικά με την προστασία και ανάπλαση του δάσους
- ✚ Μελέτη περίπτωσης
- ✚ Δημιουργία οικοκώδικα συμπεριφοράς σε καμένη περιοχή
- ✚ Υιοθεσία καμένης περιοχής στο κοντινό δάσος της περιοχής μας
- ✚ Κατασκευή αφίσας σχετικής με το θέμα
- ✚ Δημιουργία ενημερωτικού φυλλαδίου για τους μαθητές στο σχολείο

Αξιολόγηση:

Με συζήτηση και ζωγραφιές πριν και μετά από κάθε δραστηριότητα

ΖΩΑ - ΠΟΥΛΙΑ

Ενδεικτικά σχέδια εργασίας:

1. Αγαπώ τα ζώα- προστατεύω αυτά που απειλούνται
2. Ζώα που ζουν κοντά στον άνθρωπο
3. Τα πουλιά του τόπου μας

Τίτλος προγράμματος:

«Αγαπά τα ζώα- προστατεύω αυτά που απειλούνται»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Νηπιαγωγείου και μικρών τάξεων Δημοτικού Σχολείου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Είδη ζώων που απειλούνται παγκοσμίως (panta)
- ✚ Είδη ζώων που απειλούνται στην Ελλάδα
- ✚ (χελώνα- φώκια-λύκος- αρκούδα)
- ✚ Κίνδυνοι για τα ζώα -Αιτίες των κινδύνων
- ✚ Φιλοζωικές οργανώσεις-Μέτρα προστασίας για τα ζώα
- ✚ Και τα ζώα έχουν δικαιώματα
- ✚ Υιοθετούμε ένα ζώο υπό εξαφάνιση

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τα είδη των ζώων που απειλούνται παγκοσμίως και στην Ελλάδα
- ✚ Να καταγράψουν τους κινδύνους που τα απειλούν
- ✚ Να διαπιστώσουν ότι οι κίνδυνοι προέρχονται από τον άνθρωπο
- ✚ Να προτείνουν μέτρα για την προστασία τους
- ✚ Να γνωρίσουν φιλοζωικές οργανώσεις
- ✚ Να δημιουργήσουν το χάρτη των δικαιωμάτων των ζώων

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Μελέτη φωτογραφιών
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Κατασκευές
- ✚ Σύνθεση παραμυθιού
- ✚ Δραματοποίηση

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Επεξεργασία υλικού της βαλίτσας για τη χελώνα careta careta, και υλικού του WWF Hellas
- ✚ Επίσκεψη στο σχολείο κτηνίατρου και ενημέρωση των μαθητών
- ✚ Υιοθέτηση μικρού ζώου και φροντίδα από τους μαθητές της τάξης

Προβλεπόμενες συνεργασίες με άλλους φορείς:

Συνεργασία με ΑΡΧΕΛΩΝ, WWF και φιλοζωικές οργανώσεις

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Εικαστικά, Μουσική

Αξιολόγηση:

Με συζήτηση, καλλιτεχνική έκφραση και αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας και των νέων εμπειριών.

Τίτλος προγράμματος: «Ζώα που ζουν κοντά στον άνθρωπο»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Νηπιαγωγείου και μικρών τάξεων Δημοτικού Σχολείου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Ιστορική εξέλιξη των κατοικίδιων ζώων μέσα από τη μυθολογία, ιστορία κλπ.
- ✚ Η συναισθηματική σχέση των κατοικίδιων ζώων με τον άνθρωπο
- ✚ Προστασία και υπευθυνότητα απέναντι στα ζώα που ζουν κοντά μας

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τα ζώα που βρίσκονται στο περιβάλλον που ζουν (κατοικίδια, αδέσποτα κλπ)
- ✚ Να κατανοήσουν τον ρόλο τους στο οικοσύστημα
- ✚ Να αντιληφθούν τη χρησιμότητα τους στη ζωή του ανθρώπου
- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν στις ανάγκες των ζώων και στη φροντίδα τους
- ✚ Να γνωρίσουν φιλοζωικές οργανώσεις
- ✚ Να δημιουργήσουν το χάρτη των δικαιωμάτων των ζώων

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις :

- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Μελέτη φωτογραφιών

- ✚ Συζήτηση
- ✚ Κατασκευές
- ✚ Σύνθεση παραμυθιού
- ✚ Δραματοποίηση

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Ερωτηματολόγιο για τα κατοικίδια ζώα που έχουν ή θα ήθελαν να έχουν οι μαθητές
- ✚ Ανάγνωση παραμυθιών με θέμα τα ζώα
- ✚ Αναζήτηση πληροφοριών
- ✚ Δημιουργία το «Αλφαβητάρι των ζώων»
- ✚ Επίσκεψη στη γειτονιά και καταγραφή των ζώων που συναντήσαμε (πόσα αδέσποτα, πόσα κατοικίδια, είδη, μικρόσωμα, μεγαλόσωμα κλπ)
- ✚ Επίσκεψη στο σχολείο κτηνίατρου και ενημέρωση των μαθητών

Προτεινόμενες επισκέψεις:

Αττικό ζωολογικό πάρκο, Παιδικό Μουσείο

Προβλεπόμενες συνεργασίες με άλλους φορείς:

Συνεργασία με WWF και φιλοζωικές οργανώσεις

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Εικαστικά, Μουσική

Τίτλος προγράμματος: «Τα πουλιά του τόπου μας»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Νηπιαγωγείου και μικρών τάξεων Δημοτικού Σχολείου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Είδη πουλιών
- ✚ Οι φτερωτοί μας φίλοι
- ✚ Πουλιά που ζουν και πετούν στην αυλή του σχολείου μας
- ✚ Ανθρώπινες δραστηριότητες και επίδραση στη ζωή τους

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τα πουλιά που ζουν κοντά τους
- ✚ Να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τις συνήθειες και τις ανάγκες των πουλιών
- ✚ Να κατανοήσουν τον ρόλο των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στους βιότοπους των πουλιών
- ✚ Να αγαπήσουν τα πουλιά ως συγκατοίκους στην αυλή κοντά τους
- ✚ Να κατανοήσουν την ανάγκη προστασίας της ορνιθοπανίδας
- ✚ Να καταγράψουν τους κινδύνους που απειλούν τα πουλιά
- ✚ Να προτείνουν μέτρα για την προστασία τους

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Μελέτη φωτογραφιών
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Κατασκευή φωλιάς

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Διήγηση παραμυθιών του Αισώπου
- ✚ Παρακολούθηση ταινίας με θέμα τα πουλιά
- ✚ Ακρόαση και διάκριση των φωνών διαφορετικών ειδών ορνιθοπανίδας
- ✚ Κατασκευή φωλιών και σίτιση των πουλιών της γειτονιάς μας
- ✚ Κατασκευή κολάζ
- ✚ Δραματοποίηση
- ✚ Εικαστικές δημιουργίες

Προβλεπόμενες συνεργασίες με άλλους φορείς:

Συνεργασία με την Ορνιθολογική εταιρεία

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Εικαστικά, Μουσική

ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ- ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ-ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΥΛΙΚΩΝ

Ενδεικτικά σχέδια εργασίας:

- 1.Υπεκατανάλωση -Διαχείριση απορριμμάτων – Ανακύκλωση
- 2.Απορρίμματα: τα χρήσιμα άχρηστα μέσα από ένα θεατρικό παιχνίδι
- 3.Τα απορρίμματα αυτά τα χρήσιμα άχρηστα

Τίτλος προγράμματος:

«Υπερκατανάλωση -Διαχείριση απορριμμάτων - Ανακύκλωση»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. Προτείνεται για τις μεγάλες τάξεις του Δημοτικού)

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Τα απορρίμματα αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του πλανήτη, που απαιτεί άμεσες λύσεις.
- ✚ Οι μαθητές έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι με το πρόβλημα σε όλους τους χώρους που ζουν και κινούνται.

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Σχέση κατανάλωσης και παραγωγής άχρηστων υλικών
- ✚ Τρόποι διαχείρισης άχρηστων υλικών -Επαναχρησιμοποίηση
- ✚ Ποια η αξία της ανακύκλωσης
- ✚ Ανακυκλώσιμα υλικά
- ✚ Διαδικασία ανακύκλωσης
- ✚ Τρόποι διαχείρισης των απορριμμάτων στην Ελλάδα και τον κόσμο

Στόχοι – σκοποί του προγράμματος:

Στόχος του προγράμματος είναι να φέρει τους μαθητές σε επαφή με ένα από τα σημαντικότερα περιβαλλοντικά- κοινωνικά προβλήματα της εποχής μας, την υπερκατανάλωση και τη διαχείριση των απορριμμάτων.

Ειδικοί σκοποί

Οι μαθητές αναμένεται:

- ✚ Να συνδέσουν την κατανάλωση προϊόντων με την παραγωγή άχρηστων υλικών
- ✚ Να διαπιστώσουν ότι αύξηση της κατανάλωσης σημαίνει αύξηση παραγωγής απορριμμάτων
- ✚ Να διαχωρίσουν τα είδη των απορριμμάτων και να διακρίνουν ποια από αυτά μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν
- ✚ Να αναγνωρίσουν οι μαθητές την ανακύκλωση ως λύση για τη διάθεση των απορριμμάτων.
- ✚ Να εμπλακούν οι μαθητές στη δραστηριότητα ανακύκλωση χαρτιού.
- ✚ Να αντιληφθούν τη χρησιμότητα της ανακύκλωσης για τη μείωση των απορριμμάτων.
- ✚ Να κατανοήσουν την αναγκαιότητα συμμετοχής όλων των πολιτών στην προσπάθεια διατήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος.

Επιμέρους στόχοι

Οι μαθητές να αναπτύξουν ικανότητες για να :

- ✚ Συλλέγουν-αναλύουν-αξιολογούν πληροφορίες
- ✚ Σχεδιάζουν και να εκτελούν δραστηριότητες
- ✚ Συμμετέχουν σε ομάδες
- ✚ Διατυπώνουν προβλήματα
- ✚ Προτείνουν λύσεις και να επιλύουν προβλήματα

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Εργασία σε ομάδες,
- ✚ μελέτη πεδίου,
- ✚ ερωτηματολόγιο,

- ✚ μελέτη περίπτωσης,
- ✚ βιβλιογραφική έρευνα,
- ✚ συζήτηση,
- ✚ συνέντευξη
- ✚ πειράματα

Ενδεικτικές δραστηριότητες στην τάξη:

- ✚ Ένα χαρτάκι τόσο θα διηγείται την ιστορία του. (συζήτηση και παντομίμα)
- ✚ Το καλάθι της τάξης μας, μας λέει καλημέρα (σκέφτομαι και γράφω-καλλιτεχνική έκφραση)
- ✚ Κάνουμε ανακύκλωση στην τάξη (υπάρχει η διαδικασία σε έντυπο)
- ✚ Παράγουμε ανακυκλωμένο χαρτί και ζωγραφίζουμε κάρτες.
- ✚ Μαζεύουμε συσκευασίες προϊόντων και κάνουμε κατασκευές από άχρηστα υλικά

Τίτλος προγράμματος:
**«Απορρίμματα: τα χρήσιμα άχρηστα μέσα από ένα
θεατρικό παιχνίδι»**

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Συσκευασία προϊόντων καθημερινής χρήσης
- ✚ Τρόποι διαχείριση των απορριμμάτων
- ✚ Σχέση της αύξησης των απορριμμάτων με την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, με τη σπατάλη των φυσικών πόρων
- ✚ Οικολογικοί τρόποι διαχείρισης των απορριμμάτων
- ✚ Χρήσιμες πρακτικές στην καθημερινή ζωή για τη μείωση των απορριμμάτων

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Τα θέμα τα απορρίμματα και η διαχείρισή τους είναι γνωστό στους μαθητές, των οποίων η πλειοψηφία θεωρεί τα απορρίμματα ως ένα από τα σημαντικότερα οικολογικά προβλήματα του πλανήτη
- ✚ Έχει άμεση σχέση με τα βιώματα των μαθητών
- ✚ Συνδέεται με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου

Στόχοι – σκοποί του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τους τρόπους συσκευασίας των προϊόντων, τους φυσικούς πόρους που απαιτούνται, τους οικολογικούς τρόπους συσκευασίας των προϊόντων
- ✚ Να συσχετίσουν την αύξηση της κατανάλωσης με την αύξηση ρύπανση του περιβάλλοντος
- ✚ Να διερευνήσουν τους τρόπους διαχείρισης των απορριμμάτων στην πηγή και στους τόπους συγκέντρωσης

- ✚ Να προτείνουν λύσεις οικολογικής συμπεριφοράς για τα απορρίμματα στην καθημερινή μας ζωή
- ✚ Να μάθουν να συνεργάζονται, να συγγράφουν ένα θεατρικό παιχνίδι, να προετοιμάζουν τους ρόλους τους και να τους υποδύονται μέσα από ένα θεατρικό δρώμενο περιβαλλοντικού περιεχομένου

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Εργασία σε ομάδες,
- ✚ μελέτη πεδίου,
- ✚ ερωτηματολόγιο,
- ✚ συζήτηση
- ✚ συνέντευξη
- ✚ θεατρικό παιχνίδι
- ✚ παιχνίδι ρόλων

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Συγκέντρωση και επεξεργασία σχετικού με το θέμα υλικού στην τάξη
- ✚ Ανάγνωση σχετικού παραμυθιού «Η Αφροξυλάνθη Παπαφλούδα»
- ✚ Σχεδιασμός θεατρικού παιχνιδιού με βάση το παραμύθι
- ✚ Κατασκευή αφίσας
- ✚ Ανακύκλωση χαρτιού στην αίθουσα
- ✚ Δημιουργία πινακίδων για το σχολείο
- ✚ Κατασκευές από άχρηστα ανακυκλούμενα υλικά

- ✚ Παρουσίαση του θεατρικού έργου με βάση το παραμύθι στο τέλος της σχολικής χρονιάς

Αξιολόγηση:

- ✚ Με συζήτηση και καλλιτεχνική έκφραση με αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας και των νέων εμπειριών.
- ✚ Με παρατήρηση από τον εκπαιδευτικό της αλλαγής συμπεριφοράς ως προς την εξοικονόμηση και την ανακύκλωση χαρτιού.

Τίτλος προγράμματος:

«Τα απορρίμματα αυτά τα χρήσιμα άχρηστα»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Είδη απορριμμάτων
- ✚ Τα απορρίμματα στο σχολείο μας
- ✚ Τα απορρίμματα στο σπίτι μας
- ✚ Το ταξίδι των απορριμμάτων
- ✚ Χρησιμοποιώ- ανακυκλώνω- επαναχρησιμοποιώ
- ✚ Συσκευασίες προϊόντων
- ✚ Συστήματα ανακύκλωσης άχρηστων υλικών

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Η παραγωγή και διαχείριση των απορριμμάτων είναι παγκόσμιο περιβαλλοντικό πρόβλημα
- ✚ Το ενδιαφέρον των μαθητών είναι μεγάλο για το θέμα
- ✚ Η ανάπτυξη του θέματος προσφέρεται για μικρούς μαθητές

Στόχοι – σκοποί του προγράμματος:

- ✚ Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα συνεπάγεται και παραγωγή απορριμμάτων
- ✚ Να μάθουν να διαχωρίζουν τα απορρίμματα στην πηγή παραγωγής
- ✚ Να προτείνουν τρόπους διαχείρισης των απορριμμάτων
- ✚ Να προτείνουν τρόπους μείωσης της παραγωγής των απορριμμάτων σε επίπεδο σχολικής μονάδας .
- ✚ Να γίνουν ικανοί να συμμετέχουν και να προτείνουν λύσεις.

- ✚ Να κάνουν κατασκευές από άχρηστα υλικά

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Εργασία σε ομάδες,
- ✚ μελέτη πεδίου,
- ✚ παραμύθι- δραματοποίηση
- ✚ μελέτη περίπτωσης,
- ✚ συζήτηση
- ✚ συνέντευξη
- ✚ παιχνίδι ρόλων
- ✚ θεατρικό παιχνίδι

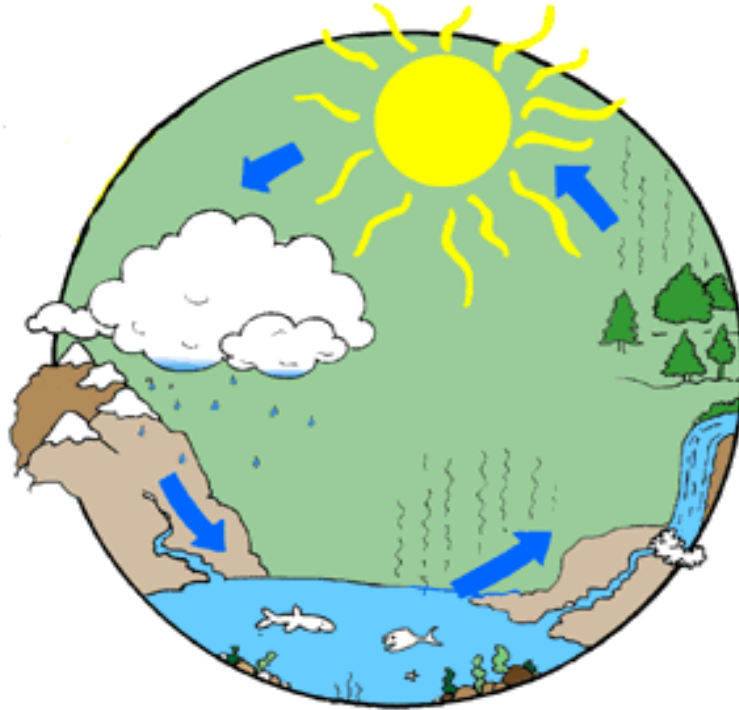
Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Καταγραφή παραγωγής απορριμμάτων στο σχολείο,
- ✚ Δημιουργία κώδικα οικολογικής συμπεριφοράς ως προς τη μείωση παραγωγής απορριμμάτων
- ✚ Συζήτηση για τη συσκευασία των προϊόντων
- ✚ Κατασκευές από άχρηστα υλικά
- ✚ Ανάγνωση παραμυθιού « η Αφροξυλάνθη Παπαφλούδα»,
δραματοποίηση του παραμυθιού

Αξιολόγηση:

Με συζήτηση, καλλιτεχνική έκφραση και αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας και των νέων εμπειριών.

ΝΕΡΟ – ΘΑΛΑΣΣΑ

Ενδεικτικά σχέδια εργασίας:

1. Το νερό πηγή ζωής
2. Μια θάλασσα πλατιά
3. Η σταγονοπαρέα σε δράση
4. Παράκτια οικοσυστήματα
5. Υγροβιότοποι στις εκβολές του Ιλισού – ποιότητα ζωής

Τίτλος προγράμματος:

«Το νερό πηγή ζωής»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Το νερό
- ✚ Η σημασία του νερού στη ζωή μας
- ✚ Ο κύκλος του νερού
- ✚ Το νερό πηγή απόλαυσης
- ✚ Το νερό πηγή ενέργειας
- ✚ Η μόλυνση του νερού
- ✚ Καλλιτέχνες και νερό
- ✚ Μυθολογία και νερό
- ✚ Νερό και επαγγέλματα
- ✚ Η έλλειψη του νερού (Λειψυδρία)
- ✚ Αειφορική διαχείριση του νερού

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να κατανοήσουν τη σημασία του νερού για τη διατήρηση της ζωής στη γη
- ✚ Να κατανοήσουν την αλληλεξάρτηση και την αλληλεπίδραση ανθρώπου και νερού
- ✚ Να περιγράψουν τον κύκλο του νερού
- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν στην ανάγκη ορθολογικής χρήσης του νερού και στην προστασία του
- ✚ Να έρθουν σε επαφή με στοιχεία λαϊκού πολιτισμού σχετικά με το νερό

- + Να αποκτήσουν οικολογική συνείδηση

Γνωστικοί:

- + Κύκλος νερού, υδάτινα οικοσυστήματα, χρήσεις νερού ,διαταραχές, κατασκευή γεφυριών, άσκοπη κατανάλωση του νερού, αποφυγή λειψυδρίας, επαγγέλματα που έχουν εκλείψει, παραδόσεις και έθιμα που σχετίζονται με το νερό

Ψυχοκινητικοί:

- + Αναζήτηση, οργάνωση, παρουσίαση πληροφοριών, παρατήρηση, προσδιορισμός προβλήματος, εύρεση λύσεων, υιοθέτηση στάσεων για εξοικονόμηση νερού

Συναισθηματικοί:

- + Ανάπτυξη: ομαδικότητα, συνεργασία, ενσυναίσθηση, έκφραση
Στάσεις ζωής: ανάληψη δράσης, διαμόρφωση αξιακού συστήματος

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος

- + Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- + Εργασία σε ομάδες,
- + Καταιγισμός ιδεών
- + Αντιπαράθεση απόψεων
- + παιχνίδι ρόλων
- + ερωτηματολόγιο,
- + μελέτη περίπτωσης,
- + βιβλιογραφική έρευνα,
- + συζήτηση,
- + συνέντευξη

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου:

- + Γλώσσα (κείμενα, εκφράσεις, παραγωγή κειμένων),
- + Μελέτη Περιβάλλοντος (θρύλοι, παραδόσεις, παροιμίες),
- + Ιστορία (ναυμαχίες, εμπόριο, αποικίες, συμβολή θαλάσσιου στοιχείου στην Αρχαία Ελλάδα κλπ) ,
- + Μαθηματικά (χρήση στατιστικών στοιχείων σχετικών με την κατανάλωση του νερού),
- + Θρησκευτικά (βάπτισμα, αγιασμός),
- + Αισθητική αγωγή (Εικαστικά, Θέατρο, Μουσική).

Τίτλος προγράμματος: «Μια θάλασσα πλατιά»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Θαλάσσιο οικοσύστημα (βιοτικοί και αβιοτικοί παράγοντες)
- ✚ Προσφορές της θάλασσας (τροφή, εργασία, ρυθμιστής του κλίματος, αναψυχή)
- ✚ Ρύπανση της θάλασσας (βιομηχανική, οικιστική αγροτική, μεταφορές)
- ✚ Η Μεσόγειος (περιβάλλον, ιστορία, οικονομία, πολιτισμός)
- ✚ Ο Σαρωνικός, η θάλασσά μας
- ✚ Θαλασσινά επαγγέλματα

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Η ζωή ξεκίνησε από τη θάλασσα.
- ✚ Η Ελλάδα έχει το μεγαλύτερο μέρος ακτών από οποιαδήποτε άλλη Ευρωπαϊκή χώρα.
- ✚ Οι παραγωγικές δραστηριότητες μεγάλου ποσοστού του Ελληνικού πληθυσμού συνδέονται με τη θάλασσα (αλιεία, ναυτιλία, τουρισμός) και επιβαρύνουν πολύ το θαλάσσιο περιβάλλον.
- ✚ Η θάλασσα αποτελεί μέρος του κοντινού μας περιβάλλοντος.
- ✚ Η αγάπη των παιδιών για τη θάλασσα είναι έμφυτη.

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τους βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων και τη λειτουργική σχέση που τους συνδέει.

- ✚ Να αντιληφθούν την αμφίδρομη σχέση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (ανθρώπινες δραστηριότητες που σχετίζονται με τη θάλασσα).
- ✚ Να κατανοήσουν τις διαταραχές που προκαλούν οι οικιστικές και παραγωγικές δραστηριότητες στο θαλάσσιο περιβάλλον (ρύπανση από γεωργία, βιομηχανία, εντατική αλιεία κ.ά.)
- ✚ Να καταγράψουν τις προσφορές της θάλασσας
- ✚ Να μελετήσουν τη Μεσόγειο
- ✚ Να επισκεφτούν και να μελετήσουν το παράκτιο οικοσύστημα κοντινής ακτής (Άλιμος, Ασπρόπυργος)

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Επισκόπηση απόψεων
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Μελέτη εικόνων
- ✚ Μελέτη περίπτωσης (ο Σαρωνικός)
- ✚ Παιχνίδι ρόλων
- ✚ Περιβαλλοντικό μονοπάτι

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Καταγραφή και μελέτη στοιχείων θαλάσσιου οικοσυστήματος
- ✚ Συνέντευξη
- ✚ Σύνταξη ερωτηματολογίου
- ✚ Κατασκευή αφίσας

- ✚ Έκθεση υλικού στην τάξη από φύκη και οστρακοειδή

Αξιολόγηση της διαδικασίας και επίτευξης των στόχων:

- ✚ **Αρχική** : Διερεύνηση διαθέσεων για συμμετοχή στο πρόγραμμα, γνώσεων, στάσεων, συμπεριφορών σχετικών με το ζήτημα '
- ✚ **Διαμορφωτική αξιολόγηση** της πορείας υποομάδων σε τακτά χρονικά διαστήματα και με βάση την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν αρχικά, ανατροφοδότηση και επαναπροσδιορισμός του προγράμματος
- ✚ **Τελική** της αποκτηθείσας γνώσης, των νέων συμπεριφορών και ιδεών, του πώς ένιωσαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του προγράμματος
- ✚ **Εργαλεία αξιολόγησης** : το ερωτηματολόγιο, η συζήτηση, η εικαστική έκφραση, το παιχνίδι, η παρατήρηση, η αυτοαξιολόγηση

Τίτλος προγράμματος: «Η σταγονοπαρέα σε δράση»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Τα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά του νερού (χρώμα, οσμή, γεύση)
- ✚ Νερό παντού
- ✚ Ο κύκλος του νερού στη φύση
- ✚ Χρήσεις του νερού
- ✚ Ρύπανση και μόλυνση του νερού
- ✚ Έχουν όλοι οι άνθρωποι πρόσβαση σε καθαρό νερό
- ✚ Η πρόσβαση σε καθαρό νερό είναι δικαίωμα (Χάρτης δικαιωμάτων του παιδιού)
- ✚ Εξοικονόμηση και όχι σπατάλη
- ✚ Το νερό στην παράδοση
- ✚ Νερό και θρησκεία- μυθολογία- θρύλοι και παραδόσεις

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Το νερό είναι ένας πολύτιμος φυσικός πόρος-
- ✚ Η χρήση του νερού – η ρύπανσή του- η έλλειψη του νερού- η σπατάλη σχετίζονται με την καθημερινή ζωή του μαθητή και του οικογενειακού και κοινωνικού του περιβάλλοντος
- ✚ Το αναλυτικό πρόγραμμα της τάξης προσφέρεται για την επεξεργασία του θέματος

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τις τρεις φυσικές καταστάσεις του νερού.

- ✚ Να διαπιστώσουν ότι το νερό βρίσκεται παντού
- ✚ Να εντοπίσουν περιοχές της γης που υπάρχει έντονο πρόβλημα λειψυδρίας
- ✚ Να κατανοήσουν τον κύκλο του νερού στη φύση
- ✚ Να καταγράψουν πόσο νερό χρειάζονται οι ίδιοι καθημερινά
- ✚ Να διαπιστώσουν ότι η πρόσβαση σε καθαρό και άφθονο νερό είναι πανανθρώπινο δικαίωμα
- ✚ Να αναζητήσουν τις αιτίες ρύπανσης του νερού
- ✚ Να μελετήσουν το ταξίδι του νερού από τις υδατοσυλλογές στο σπίτι και από εκεί στο βιολογικό καθαρισμό
- ✚ Να συλλέξουν μύθους, θρύλους, παραμύθια για το νερό
- ✚ Να συνδέσουν το νερό με τη Χριστιανική λατρεία, τη μυθολογία, το λαϊκό μας πολιτισμό, άλλες θρησκείες και πολιτισμούς

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους διδακτικές τεχνικές

- ✚ Μελέτη εικόνας ,
- ✚ Βιβλιογραφική έρευνα,
- ✚ Ερωτηματολόγιο,
- ✚ Ημιδομημένος χάρτης εννοιών,
- ✚ Συζήτηση,
- ✚ Πειράματα,
- ✚ Περιβαλλοντικό μονοπάτι,
- ✚ Επίσκεψη πεδίου,
- ✚ Παιχνίδι ρόλων,
- ✚ Δραματοποίηση,

- ✚ Συνέντευξη,
- ✚ Χαρτόνια εργασίας

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Κατασκευή αφίσας
- ✚ Ομαδικό παιχνίδι για το νερό
- ✚ Δημιουργία παραμυθιού
- ✚ Επίσκεψη στην ΕΥΔΑΠ
- ✚ Έκθεση υλικού στην αίθουσα

Αξιολόγηση:

Με συζήτηση (αρχική) καλλιτεχνική έκφραση (διαμορφωτική και τελική) της διαδικασίας από τους ίδιους τους μαθητές

Σύνδεση με όλα τα πεδία του αναλυτικού προγράμματος

Τίτλος προγράμματος: «Παράκτια Οικοσυστήματα»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Τα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά του θαλασσινού νερού
- ✚ Θάλασσα και κλίμα της γης
- ✚ Θάλασσα και βιοποικιλότητα
- ✚ Πηγές ρύπανσης θαλάσσιου περιβάλλοντος – τρόποι αντιμετώπισης
- ✚ Προσφορές της θάλασσας
- ✚ Θαλασσινά επαγγέλματα
- ✚ Αλίευση και Υπεραλίευση

Στόχοι του προγράμματος:

Οι μαθητές αναμένεται:

- ✚ Να καταγράψουν και να παρατηρήσουν με απλές πειραματικές διατάξεις τα φυσικο-χημικά χαρακτηριστικά του θαλασσινού νερού (χρώμα- οσμή- θερμοκρασία- οξυγόνο- νιτρικά- αμμωνιακά- φωσφορικά)
- ✚ Να μελετήσουν τη σημαντική συμβολή της θάλασσας στη διαμόρφωση του κλίματος της γης
- ✚ Να εντοπίσουν τις πηγές ρύπανσης του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος γενικώς και ειδικά στην ακτή του Αλίμου ή Φλοίσβου
- ✚ Να γνωρίσουν τους τρόπους αντιμετώπισης της θαλάσσιας ρύπανσης και να προτείνουν νέους
- ✚ Να καταγράψουν είδη φυκιών και οστράκων στο παράκτιο οικοσύστημα και να γίνουν ικανοί να διακρίνουν μερικά από αυτά.
- ✚ Να συνδέσουν την παρουσία φυκιών με την ποιότητα του θαλασσινού νερού σε συγκεκριμένη περιοχή (Φλοίσβος)
- ✚ Να αναζητήσουν θαλασσινά επαγγέλματα

- ✚ Να γνωρίσουν τους τρόπους αλιείας Παγκοσμίως και στην Ελλάδα
- ✚ Να διαπιστώσουν τις συνέπειες της υπεραλίευσης για τα θαλάσσια οικοσυστήματα
- ✚ Να εξασκηθούν στη συνεργασία μεταξύ τους
- ✚ Να αποκτήσουν δεξιότητες στη χρήση απλών κατασκευών για πειράματα
- ✚ Να υιοθετήσουν φιλικές συμπεριφορές για το θαλάσσιο και παράκτιο οικοσύστημα

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους διδακτικές τεχνικές

- ✚ Εργασία σε ομάδες
- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Μελέτη πεδίου,
- ✚ Ερωτηματολόγιο,
- ✚ Μελέτη περίπτωσης,
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Συνέντευξη από ψαράδες
- ✚ Βιβλιογραφική έρευνα
- ✚ Πειράματα

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)
- ✚ ΚΠΕ Αργυρούπολης – Δραπετσώνας- Λαυρίου- Ελευσίνας- Άνδρου
- ✚ Σύλλογος Αλιέων
- ✚ Σύλλογος Ιστιοπλόων

Σύνδεση με τα πεδία του αναλυτικού προγράμματος

- ✚ Γλώσσα - μελέτη σχετικών κειμένων

- ✚ Μαθηματικά – κατασκευή ραβδογραμμάτων- ανάλυση στατιστικών στοιχείων
- ✚ Φυσική- πειράματα- καταγραφές- συμπεράσματα
- ✚ Γεωγραφία –σύνδεση του αναλυτικού με τις θεματικές ενότητες του προγράμματος
- ✚ Καλλιτεχνικά
- ✚ Πληροφορική

Ενδεικτικό παράδειγμα χρονικής εξέλιξης του προγράμματος:
(διερεύνηση θέματος, επεξεργασία, υλοποίηση δράσεων, επισκέψεων, παρουσίαση κλπ)

1ος ΜΗΝΑΣ	Ο Γαλάζιος πλανήτης, κατανομή του νερού στη γη- Ωκεανοί- θάλασσες- Ελληνικές θάλασσες- Σαρωνικός κόλπος- (2 διδ. ώρες) Προσφορές της θάλασσας στη ζωή στον πλανήτη (κλίμα- οξυγόνο- (255 ώρες))
2ος ΜΗΝΑΣ	Τα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά του νερού της θάλασσας (2 διδ. ώρες) Επίσκεψη στο πεδίο σε παράκτιο οικοσύστημα (5 διδ. Ωρες)
3ος ΜΗΝΑΣ	Πηγες ρύπανσης θαλάσσιου περιβάλλοντος – τρόποι αντιμετώπισης Συλλογή στοιχείων – επεξεργασία υλικού
4ος ΜΗΝΑΣ	Θάλασσα και βιοποικιλότητα
5ος ΜΗΝΑΣ	Αλίευση και Υπεραλίευση – Υιοθεσία ακτής -Σύνθεση του υλικού- Παρουσίαση
6ος ΜΗΝΑΣ	Αξιολόγηση

Τίτλος προγράμματος:
«Υγροβιότοπος στις εκβολές του Ιλισού- ποιότητα ζώης»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Φυσικά ενδιαίτηματα- υγροβιότοποι (γενικά)
- ✚ Αστικά πάρκα- υγροβιότοπος Ιλισού- Ποιότητα ζώης
- ✚ Το αστικό και περιαστικό πράσινο
- ✚ Ανθρώπινες δραστηριότητες και Δέλτα του Ιλισού

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Η εκβολή του Ιλισού είναι από τους ελάχιστους υγροτόπους στη νότια ακτή της Αττικής και συγκεντρώνει πλήθη πουλιών την άνοιξη και το χειμώνα.
- ✚ Υπάρχουν πολλά καταφύγια πουλιών κοντά μας, τα οποία όμως οι περισσότεροι κάτοικοι των αστικών κέντρων δεν γνωρίζουν"
- ✚ Η περιοχή των εκβολών του Ιλισού έχει διαχειρισθεί με σκοπό το κέρδος και όχι το σεβασμό και την προστασία του περιβάλλοντος
- ✚ Το θέμα συνδέεται άμεσα με τα βιώματα των μαθητών μια και είναι κάτοικοι της περιοχής

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τα χαρακτηριστικά, τη λειτουργία και τη χρησιμότητα των βιοτόπων – υγροτόπων
- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος
- ✚ Να προτείνουν τις δικές τους λύσεις για το θέμα της διαχείρισης του Δέλτα του Ιλισού

- + Να μάθουν να εργάζονται ομαδοσυνεργατικά
- + Να αναλύουν μια μελέτη περίπτωσης

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- + Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους διδακτικές τεχνικές:

- + Μελέτη περίπτωσης
- + Καταιγισμός ιδεών
- + Χάρτης εννοιών
- + Περιβαλλοντικό μονοπάτι
- + Παιχνίδι ρόλων

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- + Ερωτηματολόγιο για τη χρήση των εκβολών του Ιλισού
- + Καταγραφή φυσικών χαρακτηριστικών της περιοχής- ανθρώπινων επεμβάσεων
- + Περιβαλλοντικό μονοπάτι στις εκβολές του Ιλισού και την παραλία
- + Συμμετοχή σε πρόγραμμα της Ορνιθολογικής Εταιρίας για τους υγροτόπους
- + Συμμετοχή σε πρόγραμμα ΚΠΕ για τα ρέματα
- + Συνέντευξη από ειδικούς επιστήμονες και πολεοδόμους
- + Κατασκευής μακέτας με τις προτάσεις των μαθητών για τον υγροβιότοπο και το Δέλτα του Ιλισού
- + Έκθεση φωτογραφικού υλικού των μαθητών για το θέμα αυτό
- + Εκδήλωση την ημέρα Περιβάλλοντος

Αξιολόγηση με συζήτηση και καλλιτεχνική έκφραση (αφίσα)

ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΚΛΙΜΑ – ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ

Ενδεικτικά σχέδια εργασίας:

1. Η ενέργεια
2. Η ενέργεια στη ζωή μας
2. Εξοικονόμηση ενέργειας στο σπίτι και στο σχολείο
3. Φύσα - φύσα αγέρι
4. Το κλίμα αλλάζει
5. Το κυκλοφοριακό και η ατμοσφαιρική ρύπανση

Τίτλος προγράμματος:

«Η ενέργεια»

Συνοπτική περιγραφή του θέματος:

(για την ολιστική προσέγγιση ενός θέματος μελετούμε όλες τις διαστάσεις:

περιβαλλοντική, κοινωνική, οικονομική, πολιτική, πολιτιστική)

Η Ενέργεια αποτελεί σήμερα παγκόσμιο ζήτημα τόσο περιβαλλοντικό, όσο και κοινωνικό καθώς συνδέεται με την υπερθέρμανση του πλανήτη, την εξάντληση των φυσικών πόρων, την υπερκατανάλωση, τη φτώχεια, την αποψύλωση των δασών, την ποιότητα ζωής, την ατμοσφαιρική ρύπανση κλπ. Η ενημέρωση και η αντιμετώπιση σχετικά με τη το ενεργειακό ζήτημα αφορά στις ατομικές, τις συλλογικές και τις πολιτικές επιλογές σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να αναδειχθεί το θέμα της χρήσης της ενέργειας στην καθημερινή ζωή και οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από την υπερκατανάλωση και τη χρήση καυσίμων για της παραγωγή της.
- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές για την εξοικονόμηση ενέργειας και να ενημερωθούν για τις ήπιες εναλλακτικές μορφές ενέργειας, καθώς και για τις παγκόσμιες αποφάσεις που αφορούν στην ενεργειακή πολιτική.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Συζήτηση

- ✚ Έρευνα σε ομάδες
- ✚ Πειράματα
- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Συνέντευξη

Προτεινόμενες δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Διερεύνηση των αναγκών μας σε κατανάλωση ενέργειας στο σπίτι, στο σχολείο, στις μετακινήσεις
- ✚ Καταγραφή των ειδών παραγωγής ενέργειας (καύσιμα, ΑΠΕ) και οι επιπτώσεις ή τα ευεργετήματα τους στο περιβάλλον και τον άνθρωπο.
- ✚ Μέτρηση του ενεργειακού αποτυπώματος του σχολείου
- ✚ Ενημέρωση από ειδικό
- ✚ Επιστολές προς τους υπεύθυνους φορείς
- ✚ Επίσκεψη στη ΔΕΗ και στο Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών (ΚΑΠΕ)

Τίτλος προγράμματος: «Η ενέργεια στη ζωή μας»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Μελέτη και καταγραφή των ανανεώσιμων και συμβατικών πηγών της ενέργειας.
- ✚ Βιώσιμη διαχείριση ανανεώσιμων και μη ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών και η σχέση τους με τις ανάγκες των ανθρώπων στις σύγχρονες κοινωνίες.
- ✚ Παθητικά ηλιακά συστήματα, ενεργητικά ηλιακά συστήματα, και φωτοβολταϊκά συστήματα
- ✚ Η κατανάλωση ενέργειας στην καθημερινή μας ζωή.

Στόχοι του προγράμματος:

Γνωστικοί

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές την έννοια της ενέργειας καθώς και τις ποικίλες χρήσεις της από το παρελθόν μέχρι σήμερα.
- ✚ Να κατανοήσουν ότι ο ήλιος είναι η βασική πηγή ενέργειας για τη Γη.
- ✚ Να αντιληφθούν την παγκοσμιότητα των πηγών ενέργειας και το ότι οι πηγές αυτές δεν είναι ανεξάντλητες.
- ✚ Να διακρίνουν τις πηγές αυτές σε ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες και να εντοπίσουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης των πηγών αυτών.
- ✚ Να αναγνωρίσουν λάθη στη χρήση της ενέργειας, καθώς και την αλόγιστη χρήση της.
- ✚ Να προτείνουν λύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος.

- ✚ Να εξοικειωθούν με την επιστημονική μέθοδο, μέσα από μελέτη βιβλιογραφίας, τη διεξαγωγή έρευνας και τη συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες.

Συναισθηματικοί

- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν και να ενεργοποιηθούν σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.
- ✚ Να υιοθετήσουν στάσεις και συμπεριφορές θετικές προς το περιβάλλον.
- ✚ Να αποκτήσουν όλοι οι μαθητές οικολογική συνείδηση.
- ✚ Ψυχοκινητικοί
- ✚ Ενεργοποίηση όλων των αισθήσεων με δημιουργικές εργασίες, θεατρικό παιχνίδι, μουσική.

Κοινωνικοί

- ✚ Εργασία σε ομάδες
- ✚ Ανάπτυξη πρωτοβουλιών από τους μαθητές
- ✚ Ανάπτυξη της συνεργασίας και της δημιουργικής δράσης.
- ✚ Συνεργασία με διάφορους φορείς.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Ομαδοσυνεργατική
- ✚ Βιωματική
- ✚ Διαθεματική - Διεπιστημονική

Δραστηριότητες και επισκέψεις

- ✚ Γνωριμία με το οικοδομικό τετράγωνο του σχολείου τους και με τη γειτονιά τους μέσα από << περιβαλλοντικά μονοπάτια >>.

- ✚ Επαφή με οδικούς – αστικούς χάρτες προκειμένου να εντοπίσουν πολιτιστικούς χώρους και μνημεία, άλση πάρκα, αθλητικές εγκαταστάσεις της περιοχής τους κ.λπ.
- ✚ Παρατήρηση και καταγραφή των μέσων μαζικής μεταφοράς.
- ✚ Αποτύπωση στους χάρτες των διαδρομών από το σχολείο στο σπίτι αναδεικνύοντας θετικά και προβληματικά σημεία.
- ✚ Συζήτηση με τους μαθητές για τα συναισθήματα που τους δημιουργούνται στους διάφορους χώρους της πόλης και προτροπή να φωτογραφίσουν γωνιές που τους αρέσουν και γωνιές που τους φοβίζουν ή νιώθουν ανασφάλεια.
- ✚ Απόφαση με ποιες προβληματικές καταστάσεις θα ασχοληθούν, π.χ. διαχείριση απορριμμάτων, χαλασμένες παιδικές χαρές....
- ✚ Χωρισμός σε ομάδες και διερεύνηση χωριστά της κάθε προβληματικής κατάστασης.
- ✚ Επαφή με ειδικούς επιστήμονες και φορείς για τη συλλογή πληροφοριών.
- ✚ Ενδυνάμωση των μαθητών για τη διατύπωση οράματος αλλαγής.
- ✚ Οργάνωση σχεδίου δράσης για μια προβληματική κατάσταση
- ✚ Αναζήτηση συμμάχων για την υλοποίησή του, γνωριμία με τους θεσμούς που αποφασίζουν για την πόλη.

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

- ✚ **Γλώσσα:** Καλλιέργεια προφορικής επικοινωνίας και ανάπτυξη λόγου, Κατανόηση και διερεύνηση κειμένων, Παραγωγή γραπτού λόγου: Σκέφτομαι και γράφω, Συγγραφή της ιστορίας της ενέργειας, Σύνθεση ακροστιχίδων κ.ά.

- ✚ **Μαθηματικά:** Τα διάφορα προβλήματα (ποσοστών, δεκαδικών, δεκαδικών κλασμάτων) προσαρμοσμένα και στο θεματολόγιο διερευνούμενου αντικειμένου μας. Εξοικείωση των μαθητών με τη μελέτη, την ανάγνωση, την κατανόηση, τη χρήση και την κατασκευή των γραφικών παραστάσεων και των στατιστικών πινάκων.
- ✚ **Ερευνώ κι ανακαλύπτω:** Στο μάθημα της Φυσικής οι μαθητές θα επεξεργασθούν τις ενότητες που αφορούν την ενέργεια, τον αέρα, το νερό καθώς και την ατμοσφαιρική ρύπανση, την όξινη βροχή και το φαινόμενο του θερμοκηπίου.
- ✚ **Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή:** Η τροφή, η βασική πηγή ενέργειας για τον άνθρωπο και τα ζώα, από το κεφάλαιο «Οι βιολογικές ανάγκες του ανθρώπου».
- ✚ **Θρησκευτικά:** Η διδακτική ενότητα «Να σωθεί η κτήση», στην οποία γίνεται ιδιαίτερη αναφορά και επισήμανση ότι ο άνθρωπος χρησιμοποιώντας με κακό τρόπο τα μέσα της επιστήμης και της τεχνολογίας κάνει ανόητη και αλόγιστη χρήση του πλούτου που μας προσφέρει η Γη.
- ✚ **Αισθητική Αγωγή:** Οι μαθητές ιχνογραφούν ζωγραφιές – ομαδικές και ατομικές με διάφορα υλικά και τεχνικές, κατασκευάζουν κολλάζ, κονκάρδες με μηνύματα από πηλό και ομαδική μακέτα.

Πιθανοί τρόποι διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος:

- ✚ Έκθεση εργασιών ομάδων
- ✚ Παρουσίαση ερευνών σ' όλα τα παιδιά του Σχολείου
- ✚ Άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία με ειδική εκδήλωση παρουσίασης του προγράμματος.

Τίτλος προγράμματος:

«Εξοικονόμηση ενέργειας στο σπίτι και στο σχολείο»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Μορφές ενέργειας
- ✚ Μετατροπές και χρήσεις της ενέργειας
- ✚ Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- ✚ Περιβαλλοντικός έλεγχος του σχολείου από ενεργειακή άποψη

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Το ενεργειακό ζήτημα βρίσκεται συνεχώς στην ημερήσιο διάταξη
- ✚ Το ενδιαφέρον των μαθητών είναι μεγάλο
- ✚ Το αναλυτικό πρόγραμμα της τάξης βοηθά για την ανάπτυξη του προγράμματος

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τις μορφές ενέργειας, τη χρήση της, τις μετατροπές της
- ✚ Να συσχετίσουν την εξάντληση των φυσικών πόρων με το ενεργειακό πρόβλημα
- ✚ Να αναζητήσουν και να μάθουν για τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας
- ✚ Να διευκρινίσουν τους όρους κατανάλωση και σπατάλη ενέργειας
- ✚ Να αναζητήσουν τρόπους εξοικονόμησης ενέργειας στο σπίτι και στο σχολείο
- ✚ Να συνδέσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη με το ενεργειακό ζήτημα.
- ✚ Να υιοθετήσουν συμπεριφορές εξοικονόμησης ενέργειας στην καθημερινή τους ζωή.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Βιβλιογραφική έρευνα
- ✚ Μελέτη περίπτωσης
- ✚ Επίλυση προβλήματος
- ✚ Δομημένη συζήτηση
- ✚ Περιβαλλοντικός έλεγχος
- ✚ Διασαφήνιση εννοιών
- ✚ Ερωτηματολόγιο

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Καταγραφή ενεργειακών συσκευών στο σπίτι και στο σχολείο
- ✚ Μέτρηση ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται στο σχολείο
- ✚ Σύνταξη και διακίνηση ερωτηματολογίου σχετική με τις ηλεκτρικές συσκευές στο σπίτι και στο σχολείο
- ✚ Κατασκευή μικρής ανεμογεννήτριας
- ✚ Πειράματα
- ✚ Επίσκεψη στο ΚΑΠΕ
- ✚ Επίσκεψη σε ΚΠΕ και παρακολούθηση σχετικού προγράμματος
- ✚ Δημιουργία εντύπου και κώδικα συμπεριφοράς με προτάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στην καθημερινή ζωή.

Αξιολόγηση:

- ✚ Αρχική με ερωτηματολόγιο γνωστικού περιεχομένου και συμπεριφορών σχετικού με την ενέργεια
- ✚ Ενδιάμεση με συζήτηση Τελική με εικαστική έκφραση.

Τίτλος προγράμματος:

«Φύσα φύσα αγέρι»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Μορφές ενέργειας
- ✚ Μετατροπές και χρήσεις της ενέργειας στη καθημερινή μας ζωή
- ✚ Εξοικονόμηση ενέργειας
- ✚ Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- ✚ Αιολική ενέργεια

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Το ενεργειακό ζήτημα βρίσκεται συνεχώς στην ημερήσιο διάταξη
- ✚ Το ενδιαφέρον των μαθητών είναι μεγάλο
- ✚ Το αναλυτικό πρόγραμμα της τάξης βοηθά για την ανάπτυξη του προγράμματος

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τις μορφές ενέργειας, τη χρήση της, τις μετατροπές της
- ✚ Να συσχετίσουν την εξάντληση των φυσικών πόρων με το ενεργειακό πρόβλημα
- ✚ Να αναζητήσουν και να μάθουν για τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας
- ✚ Να διευκρινίσουν τους όρους κατανάλωση και σπατάλη ενέργειας
- ✚ Να αναζητήσουν τρόπους εξοικονόμησης ενέργειας στο σπίτι και στο σχολείο
- ✚ Να υιοθετήσουν συμπεριφορές εξοικονόμησης ενέργειας στην καθημερινή τους ζωή.

- ✚ Να γνωρίσουν την αιολική ενέργεια

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Μελέτη εικόνας
- ✚ Παραμύθι
- ✚ Παιχνίδια
- ✚ Ζωγραφική
- ✚ Θεατρικό παιχνίδι

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Καταγραφή ενεργειακών συσκευών στο σπίτι και στο σχολείο
- ✚ Μέτρηση ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται στο σχολείο με εμπειρικό τρόπο
- ✚ Σύνταξη και διακίνηση ερωτηματολογίου σχετική με τις ηλεκτρικές συσκευές στο σπίτι και στο σχολείο
- ✚ Κατασκευή μικρής ανεμογεννήτριας
- ✚ Πειράματα στην τάξη
- ✚ Επίσκεψη στο ΚΠΑΕ
- ✚ Δημιουργία εντύπου με ζωγραφίες παιδιών και κώδικα συμπεριφοράς με προτάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στην καθημερινή ζωή.

Αξιολόγηση:

Με συζήτηση και καλλιτεχνική έκφραση των παιδιών

Τίτλος προγράμματος: «Το κλίμα αλλάζει»

Επιμέρους θέματα :

- ✚ Καιρός και κλίμα
- ✚ Κλιματικές ζώνες- Μεσογειακό κλίμα
- ✚ Κλιματικές αλλαγές και φαινόμενο του θερμοκηπίου
- ✚ Ανθρώπινες δραστηριότητες και αέρια του θερμοκηπίου
- ✚ Επιπτώσεις από την αύξηση της θερμοκρασίας της γης
- ✚ Πρακτικές της καθημερινής μας ζωής για τη μείωση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Η αλλαγή του κλίματος θεωρείται η πιο σοβαρή περιβαλλοντική πρόκληση που έχει να αντιμετωπίσει ο πλανήτης μας.
- ✚ Ο τρόπος ζωής μας, η άγρια πανίδα και το περιβάλλον μας απειλούνται
- ✚ Το θέμα είναι ενδιαφέρον για τους μαθητές
- ✚ Το θέμα συνδέεται άμεσα με το αναλυτικό πρόγραμμα της τάξης

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τα χαρακτηριστικά του κλίματος
- ✚ Να διευκρινίσουν τις έννοιες καιρός και κλίμα
- ✚ Να μελετήσουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου
- ✚ Να διαπιστώσουν τις αιτίες για την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της γης
- ✚ Να προτείνουν και να υιοθετήσουν καθημερινές συμπεριφορές που μειώνουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα

- ✚ Να μάθουν να συνεργάζονται
- ✚ Να αναλύουν μια μελέτη περίπτωσης

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους στρατηγικές

- ✚ Μελέτη περίπτωσης
- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Χάρτης εννοιών
- ✚ Αυτοσχεδιασμός με αλληλεπίδραση

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Ερωτηματολόγιο για τη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς
- ✚ Πειράματα για το φαινόμενο του θερμοκηπίου
- ✚ Επίσκεψη στην Ε.Μ.Υ.
- ✚ Επίσκεψη στο Αστεροσκοπείο Αθηνών
- ✚ Δημιουργία οικοκώδικα συμπεριφοράς σχετικού με τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου στην καθημερινή μας ζωή
- ✚ Συγγραφή κειμένων από τους ίδιους τους μαθητές
- ✚ Καταγραφή ημερήσιων θερμοκρασιών και σύγκρισή τους με παλαιότερες εποχές

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα:

Φυσική, Μαθηματικά, Γλώσσα, Κ. & Π. Αγωγή. Αισθητική Αγωγή

Αξιολόγηση:

Αξιολόγηση με συζήτηση και καλλιτεχνική έκφραση (αφίσα)

Τίτλος προγράμματος:

«Το κυκλοφοριακό και η ατμοσφαιρική ρύπανση»

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Τα μέσα μεταφοράς
- ✚ Το κυκλοφοριακό πρόβλημα στην πόλη
- ✚ Ατμοσφαιρική ρύπανση εξ αιτίας του κυκλοφοριακού
- ✚ Προτάσεις μέτρα σε ατομικό επίπεδο- επίπεδο ομάδας
- ✚ Μέτρα της πολιτείας

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Η ατμοσφαιρική ρύπανση σαν συνέπεια του κυκλοφοριακού προβλήματος είναι ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα της Αττικής.
- ✚ Σχετίζεται με την ποιότητα ζωής του αστικού πληθυσμού, αλλά και την οικολογική ισορροπία σε τοπικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.
- ✚ Το θέμα βρίσκεται συνεχώς στην επικαιρότητα και οι μαθητές βιώνουν τις συνέπειές του στην καθημερινή τους ζωή.
- ✚ Το κυκλοφοριακό πρόβλημα αφορά το άμεσο τοπικό περιβάλλον.

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να αντιληφθούν οι μαθητές τη σοβαρότητα του κυκλοφοριακού προβλήματος και της συνεπαγόμενης ατμοσφαιρικής ρύπανσης, τη σχέση που τα συνδέει και τις συνέπειες στην υγεία των πολιτών και στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.
- ✚ Να προσεγγίσουν κριτικά τις ευθύνες της πολιτείας και των διαφόρων φορέων στη δημιουργία και στην αντιμετώπιση του προβλήματος.

- ✚ Να συνειδητοποιήσουν, επίσης, την ατομική ευθύνη των πολιτών και την ανάγκη προσωπικής δράσης για την αντιμετώπιση του προβλήματος, αφού αυτό σχετίζεται άμεσα με την ποιότητα της ζωής στην πόλη.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Μελέτη περίπτωσης
- ✚ Επίλυση προβλήματος
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Ημιδομημένος χάρτης εννοιών

Δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Συζήτηση
- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Συνέντευξη από τροχονόμο
- ✚ Μελέτη εικόνας
- ✚ Κατασκευή αφίσας
- ✚ Κατασκευή κώδικα κυκλοφοριακής αγωγής
- ✚ Δημοσιεύεις άρθρων μαθητών σχετικών με το θέμα
- ✚ Επίσκεψη σε Κ.Π.Ε., Δήμους, ΚΤΕΟ

Αξιολόγηση της διαδικασίας και επίτευξης των στόχων:

- ✚ Με συζήτηση και ερωτηματολόγιο (αρχική- ενδιάμεση- τελική)
- ✚ Με καλλιτεχνική έκφραση.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

A. Ταυτότητα του κτιρίου

1. Χρονολογία που κτίστηκε το σχολείο

Ρωτάμε το διευθυντή του σχολείου ή ανατρέχουμε στα σχέδιά του και προσδιορίζουμε τη χρονολογία που κτίστηκε το σχολείο:

Σημείωση: Από το 1981 έχει εφαρμοσθεί ο κανονισμός θερμομόνωσης. Τα κτίρια μετά το 1981 φέρουν μόνωση στην οροφή και στους τοίχους, ενώ τα στοιχεία από μπετόν συνήθως είναι χωρίς μόνωση. Τα παλιότερα κτίρια είναι αμόνωτα.

2. Κλιματική ζώνη στην οποία ανήκει το κτίριο.

Σύμφωνα με τον κανονισμό θερμομόνωσης, το κλίμα της χώρας μας χωρίζεται σε τρεις ζώνες: Στη ζώνη Α (Νότια Ελλάδα – θερμή ζώνη), στη ζώνη Β (Κεντρική Ελλάδα – ενδιάμεση ζώνη) και στη ζώνη Γ (Βόρεια Ελλάδα – ψυχρή ζώνη)

Τα κτίρια της ζώνης Α έχουν μεγαλύτερες ανάγκες σε ψύξη και λιγότερες σε θέρμανση. Τα κτίρια της ζώνης Γ έχουν πολύ μεγάλες ανάγκες σε θέρμανση και πολύ μικρές σε ψύξη. Τέλος τα κτίρια της ζώνης Β έχουν ισομοιρασμένες ανάγκες σε θέρμανση και ψύξη.

B. Ενεργειακή ταυτότητα

1. Προσανατολισμός

Ελέγχουμε τον προσανατολισμό των αιθουσών διδασκαλίας:

- Οι περισσότερες αίθουσες έχουν νότιο, νοτιοανατολικό ή νοτιοδυτικό προσανατολισμό (6 βαθμοί)
- Οι περισσότερες αίθουσες έχουν ανατολικό ή δυτικό προσανατολισμό (4 βαθμοί)

- Οι περισσότερες αίθουσες έχουν βόρειο, βορειοανατολικό ή βορειοδυτικό προσανατολισμό (2 βαθμοί)

2. Περιβάλλον χώρος

- Το κτίριο είναι κτισμένο με τέτοιο τρόπο ώστε προστατεύεται πολύ καλά από το βορρά (αειθαλή δένδρα, ανεμοφράκτης, φυσικό εμπόδιο (π.χ. λόφος), μικρή πρόσοψη προς βορρά, γειτνίαση με πάρκο, χώρο πρασίνου κλ.π. (6 βαθμοί)
- Το κτίριο προστατεύεται κάπως από το βορρά (4 βαθμοί)
- Το κτίριο είναι κτισμένο με τέτοιο τρόπο ώστε δεν προστατεύεται από το βορρά (2 βαθμοί)

3. Μόνωση ταράτσας

Ελέγχουμε τη μόνωση της ταράτσας.

- Υπάρχει καλή μόνωση όπως κεραμίδια, χαλίκια, η ταράτσα είναι φυτεμένη ή υπάρχει εμφανές μονωτικό υλικό. (6 βαθμοί)
- Υπάρχει μια σχετική μόνωση (4 βαθμοί)
- Δεν υπάρχει καμία μόνωση (2 βαθμοί)

4. Παράθυρα

Πόσα φύλλα τζαμιών έχουν τα παράθυρα; Υπάρχουν στεγανώσεις στα πλαίσια των παραθύρων;

- Διπλά τζάμια με στεγάνωση (6 βαθμοί)
- Διπλά τζάμια χωρίς στεγάνωση (4 βαθμοί)
- Μονά τζάμια χωρίς στεγάνωση (2 βαθμοί)

5. Ταινία για απόφραξη χαραμιάδων

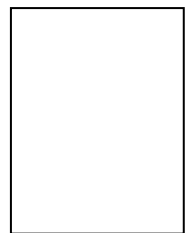
Ελέγχουμε την κατάσταση της ταινίας απόφραξης χαραμιάδων ανάμεσα στην πόρτα και στο πάτωμα.

- Η ταινία είναι σε καλή κατάσταση (6 βαθμοί)
- Η ταινία είναι φθαρμένη (4 βαθμοί)
- Δεν υπάρχει ταινία (2 βαθμοί)

6. Ηλιοπροστασία

Υπάρχει στα παράθυρα σύστημα ηλιοπροστασίας όπως κουρτίνες, περσίδες γρίλιες κ. ά.;

- Υπάρχει σε όλες τις αίθουσες (6 βαθμοί)
- Δεν υπάρχει σε όλες τις αίθουσες ή υπάρχει αλλά είναι φθαρμένο (4 βαθμοί)
- Δεν υπάρχει (2 βαθμοί)

7. Σύστημα αερισμού

Υπάρχουν φεγγίτες πάνω από τα παράθυρα;

- Υπάρχουν και λειτουργούν (6 βαθμοί)
- Υπάρχουν αλλά κάποιοι είναι χαλασμένοι (4 βαθμοί)
- Δεν υπάρχουν (2 βαθμοί)

8. Τεχνητός φωτισμός

Ελέγχουμε τον αριθμό των λαμπτήρων φθορισμού που υπάρχουν στις τάξεις, γραφεία, διαδρόμους κ.λ.π.

- Όλοι σχεδόν οι λαμπτήρες είναι φθορισμού (6 βαθμοί)
- Οι μισοί περίπου είναι λαμπτήρες φθορισμού (4 βαθμοί)
- Δεν υπάρχουν λαμπτήρες φθορισμού (2 βαθμοί)

9. Φυσικός φωτισμός

Ο φυσικός φωτισμός αρκεί για να υπάρχει άνεση φωτισμού στις αίθουσες διδασκαλίας;

- Ναι, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. (6 βαθμοί)
- Ναι, αλλά κάποια σημεία χρειάζεται να ενισχύονται με το φωτισμό της Δ.Ε.Η. (4 βαθμοί)
- Όχι, υπάρχει πρόβλημα γι' αυτό συχνά ανάβουμε τα φώτα της Δ.Ε.Η. (2 βαθμοί)

10. Κουστήρας καλοριφέρ

Ρωτάμε το διευθυντή του σχολείου κάθε πότε γίνεται συντήρηση στον κουστήρα του καλοριφέρ.

- Δύο φορές το χρόνο (6 βαθμοί)
- Μια φορά το χρόνο (4 βαθμοί)
- Καθόλου (2 βαθμοί)

11. Θερμοστάτης

Υπάρχουν θερμοστάτες;

- Υπάρχει θερμοστάτης στον κουστήρα αλλά και στα ξεχωριστά σώματα του καλοριφέρ (6 βαθμοί)
- Υπάρχει θερμοστάτης στον κουστήρα αλλά όχι στα ξεχωριστά σώματα (4 βαθμοί)
- Δεν υπάρχει πουθενά θερμοστάτης (2 βαθμοί)

12. Κλιματισμός

Ελέγχουμε κατά πόσο οι αίθουσες έχουν ανεμιστήρες οροφής.

- Όλες οι αίθουσες έχουν ανεμιστήρα οροφής (6 βαθμοί)
- Μερικές αίθουσες έχουν (4 βαθμοί)
- Καμία αίθουσα δεν έχει ανεμιστήρα οροφής (2 βαθμοί)

1. Βλάστηση

Η βλάστηση του αύλειου χώρου είναι η σημαντικότερη αιτία που επηρεάζει το μικροκλίμα του σχολείου.

- Υπάρχει σε μεγάλο βαθμό βλάστηση στον αύλειο χώρο (6 βαθμοί)
- Υπάρχει σε μέτριο βαθμό βλάστηση στον αύλειο χώρο (4 βαθμοί)
- Δεν υπάρχει σχεδόν καθόλου βλάστηση (2 βαθμοί)

2. Υλικά διαμόρφωσης της αυλής

Με τι υλικά είναι διαμορφωμένη η αυλή του σχολείου;

- Κυρίως με φυσικά υλικά όπως ξύλο, πέτρες, χώμα ... (6 βαθμοί)
- Υπάρχουν φυσικά υλικά αλλά και τεχνητά (4 βαθμοί)
- Κυρίως από τεχνητά υλικά όπως τσιμέντο, άσφαλτος κ.ά. (2 βαθμοί)

Για να βρούμε την ενεργειακή απόδοση α του κτιρίου του σχολείου μας διαιρούμε το σύνολο των βαθμών με τον αριθμό των απαντήσεων που δόθηκαν.

- Αν $\alpha = 5,3 - 6$ τότε η ενεργειακή απόδοση του κτιρίου είναι πολύ καλή
- Αν $\alpha = 4,4 - 5,2$ τότε η ενεργειακή απόδοση του κτιρίου είναι καλή. Πρέπει να κάνουμε μικρές παρεμβάσεις.
- Αν $\alpha = 3,6 - 4,3$ τότε η ενεργειακή απόδοση του κτιρίου είναι μέτρια. Το κτίριο χρειάζεται κατά το ήμισυ περίπου παρεμβάσεις.
- Αν $\alpha = 2,7 - 3,5$ τότε η ενεργειακή απόδοση του κτιρίου είναι κακή. Υπάρχει ανάγκη για μεγάλες παρεμβάσεις.
- Αν $\alpha = 2,0 - 2,7$ η ενεργειακή απόδοση του σχολείου είναι πολύ κακή. Μάλλον πρέπει να συζητάμε για ένα καινούριο σχολικό κτίριο.

Πηγή: Διεθνές Πρόγραμμα Π.Ε. «Οικολογικά Σχολεία»

Κάντε μια απλή κίνηση και ...προστατέψτε το κλίμα και ταυτόχρονα το πορτοφόλι της οικογένειας.

Πόσο ενεργειοβόρες είναι οι ηλεκτρικές συσκευές σου; Η τηλεόραση, το βίντεο, ο υπολογιστής και άλλες ηλεκτρικές συσκευές που έχεις στο δωμάτιό σου στο σπίτι σου, στο σχολείο απορροφούν ηλεκτρική ενέργεια ακόμα κι όταν δε λειτουργούν, ιδίως όταν βρίσκονται σε **κατάσταση αναμονής**.

Γνωρίζεις ότι κλείνοντας την τηλεόραση από τον κεντρικό διακόπτη και όχι από το τηλεχειριστήριο, μπορείς να κερδίσεις έως και 16 ευρώ από το λογαριασμό του ηλεκτρικού το χρόνο;

Ταυτόχρονα, με την ίδια κίνηση αποφεύγεται η έκλυση στην ατμόσφαιρα μέχρι και 212 κιλών διοξειδίου του άνθρακα ετησίως, του οποίου η αύξηση προκαλεί κατά κύριο λόγο τις κλιματικές αλλαγές .

Πολλές ηλεκτρικές συσκευές καταναλώνουν ενέργεια διαρκώς, χωρίς να το γνωρίζουμε. Το ηλεκτρικό ρεύμα που απορροφάται από συσκευές σε κατάσταση αναμονής είτε είναι εντελώς άχρηστο , είτε εξασφαλίζει ασήμαντες λειτουργίες, όπως την άμεση ανταπόκριση στις εντολές του τηλεχειριστηρίου ή τη λειτουργία ενός ρολογιού.

Περίπου το 1,5% της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα καταναλώνεται από ηλεκτρικές συσκευές που βρίσκονται σε κατάσταση αναμονής (stand by). Η ενέργεια αυτή ευθύνεται για την εκπομπή 600.000 τόνων διοξειδίου του άνθρακα ετησίως.

Ο παρακάτω πίνακας μας δείχνει τις μέγιστες τιμές ετησίως για ηλεκτρικές συσκευές που έχουμε στο σχολείο ή το σπίτι μας και βρίσκονται σε κατάσταση αναμονής με το πράσινο ή κόκκινο λαμπάκι αναμμένο:

Ηλεκτρικές συσκευές σε αναμονή	Κατανάλωση σε κιλοβατώρες	Κόστος ρεύματος σε ευρώ	Εκπομπές CO2 σε κιλά
Τηλεόραση ,	193	16,6	212
Βίντεο ,	263	22,6	289
Αποκωδικοποιητής	149	12,8	164
DVD	131	11,3	144
Στερεοφωνικό	210	18	231
CD player	61	5,2	67
Κασετόφωνο	53	4,6	58
Ραδιόφωνο	44	3,8	48
Ηχείο	79	6,8	87
Οθόνη υπολογιστή	88	7,6	97
Εκτυπωτής	70	6	77
Ηχείο υπολογιστή	44	3,8	48
Σαρωτής	53	4,6	58
Φωτοτυπικό	88	7,6	97
Φούρνος μικροκυμάτων	105	9	115
Φούρνος κουζίνας	158	13,6	174
Πλυντήριο	61	5,2	67

(πηγή: Πράσινη κατανάλωση- ένας οδηγός από την GREENPEACE σελ. 70)

▲ Ποιες από τις παραπάνω συσκευές χρησιμοποιείς στο σπίτι;

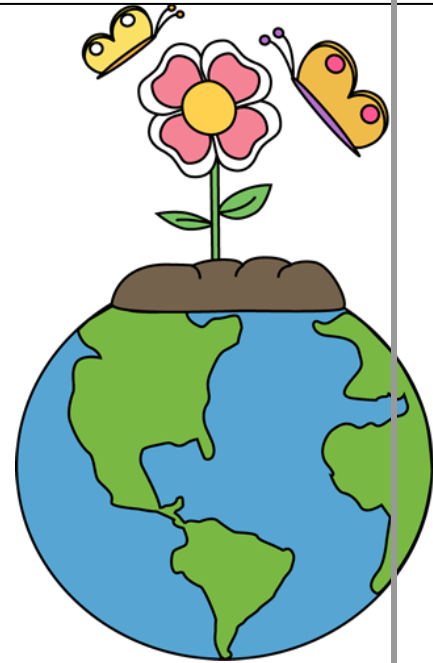
.....

▲ Ποιες χρησιμοποιείς στο σχολείο;

.....

▲ Πόσο ηλεκτρικό ρεύμα δαπανάται από τις ηλεκτρικές συσκευές που χρησιμοποιείς στο σπίτι όταν βρίσκονται σε κατάσταση αναμονής για ένα χρόνο πόσο κοστίζει αυτό το ηλεκτ. ρεύμα που δε χρησιμεύει πουθενά; πόσο διοξείδιο του άνθρακα εκπέμπουν στην ατμόσφαιρά οι συσκευές αυτές συνολικά.....

▲ Κάνε τις ίδιες μετρήσεις για τις ηλεκτρικές συσκευές που χρησιμοποιείτε στην αίθουσα διδασκαλίας του σχολείου. Ανακοίνωσε τα αποτελέσματα της έρευνάς σου στους συμμαθητές σου. Μπορείς να τους πείσεις να λάβετε σημαντικές αποφάσεις , όπου με απλές καθημερινές πρακτικές βοηθάτε στην προστασία του πλανήτη ενάντια στην κλιματική αλλαγή.

Ενδεικτικά σχέδια εργασίας:

1. Μουσική και περιβάλλον
2. Σαν τα τρελά πουλιά -Κανείς δε γίνεται πρόσφυγας με τη θέλησή του
3. Περιβάλλον και ανθρώπινα δικαιώματα
4. Οι πολίτες του αύριο κτίζουν περιβαλλοντικές αξίες σήμερα – Ενεργοί Πολίτες
5. Γύρω – γύρω όλοι
6. Τουρισμός και περιβάλλον
7. Καταναλωτισμός και περιβάλλον – παιδιά και κατανάλωση
8. Μικρές συνήθειες για μεγάλες αλλαγές
9. Τοπικά προϊόντα και παραγωγικές διαδικασίες
- 10.Ο παππούς ο Αίσωπος και το περιβάλλον
- 11.Ο μύθος του Ερυσίχθονα

Τίτλος προγράμματος:

«Μουσική και περιβάλλον»

*(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε.
Προτείνεται για όλες τις τάξεις του Δημοτικού)*

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Ήχος κι φύση
- ✚ Μουσική και περιβάλλον
- ✚ Αυτοσχέδια μουσικά όργανα από το περιβάλλον
- ✚ Τραγούδια για τη φύση

Στόχοι του προγράμματος:

Οι μαθητές αναμένεται:

- ✚ Να γίνουν ικανοί να διακρίνουν ήχους της φύσης
- ✚ Να έρθουν σε επαφή και να κατασκευάσουν μουσικά όργανα από απλά υλικά της φύσης
- ✚ Να αναζητήσουν τραγούδια που σχετίζονται με το περιβάλλον, τη βιοποικιλότητα και τη φύση
- ✚ Να διαπιστώσουν ότι η φύση είναι πηγή έμπνευσης για όλους τους καλλιτέχνες (μουσικούς, ζωγράφους, γλύπτες)

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Συζήτηση
- ✚ Μελέτη εικόνων

- ✚ Παντομίμα
- ✚ Παιχνίδι ρόλων
- ✚ Εργασία πεδίου
- ✚ Κατασκευές

Προτεινόμενες δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Κατασκευή ηχοχάρτη στο δάσος, τη θάλασσα, την αυλή του σχολείου
- ✚ Συλλογή, μαγνητοφώνηση και διάκριση των ήχων της πόλης, της φύσης κλπ
- ✚ Κατασκευή μουσικών οργάνων από υλικά της φύσης
- ✚ Σύνθεση μουσικού κομματιού με θέμα της φύση από τους μαθητές
- ✚ Δημιουργία συλλογής τραγουδιών με θέμα τη φύση και το περιβάλλον
- ✚ Συζήτηση συνέντευξη με μουσικό
- ✚ Επίσκεψη σε μουσικό σχολείο, στο Μέγαρο Μουσικής, σε αστικό και περιαστικό πράσινο για την καταγραφή των ήχων

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου:

- ✚ Γλώσσα
- ✚ Μελέτη Περιβάλλοντος
- ✚ Αισθητική Αγωγή
- ✚ Μουσική

Τίτλος προγράμματος:

«Σαν τα τρελά πουλιά – Κανείς δε γίνεται πρόσφυγας με τη θέλησή του»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε.
Προτείνεται για τις μεγάλες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Χαρτογράφηση της έννοιας πρόσφυγας
- ✚ Είδη προσφύγων (περιβαλλοντικοί-πολιτικοί-οικονομικοί)
- ✚ Διεθνής Σύμβαση για τους πρόσφυγες- Οργανισμοί προστασίας και περίθαλψης των προσφύγων
- ✚ Τα προσφυγικά ρεύματα στην Ελλάδα και το πρώτο τέταρτο του 20ου αιώνα
- ✚ Περιβαλλοντικοί πρόσφυγες (αίτια-επιπτώσεις-αποτελέσματα-περιοχές υψηλού κινδύνου δημιουργίας περιβαλλοντικών προσφύγων)
- ✚ Οι πρόσφυγες στην Ελλάδα σήμερα
- ✚ Η έννοια της αλληλεγγύης και της αποδοχής της διαφορετικότητας για τους πρόσφυγες
- ✚ Η έννοια του εθελοντισμού

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

Το προσφυγικό πρόβλημα είναι διαχρονικό και οι μαθητές είναι αναγκαίο να γνωρίσουν τις αιτίες του και τις επιπτώσεις του για τους ανθρώπους και το περιβάλλον καθώς και τα αποτελέσματά του για την κοινωνία, την οικονομία, το περιβάλλον και τον πολιτισμό.

Στόχοι του προγράμματος:

Οι μαθητές αναμένεται:

- ✚ Να χαρτογραφήσουν την έννοια πρόσφυγας

- ✚ Να εντοπίσουν τις αιτίες του προσφυγικού προβλήματος (πολιτικές, οικονομικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές) και να διακρίνουν τους πρόσφυγες ανάλογα με την αιτία προσφυγοποίησής τους
- ✚ Να καταγράψουν τις επιπτώσεις στη ζωή των ανθρώπων, το περιβάλλον και τον πολιτισμό εξ αιτίας του προσφυγικού προβλήματος
- ✚ Να διαπιστώσουν ότι το προσφυγικό ζήτημα είναι πολύπλοκο και τα αίτια πολλές φορές διαπλέκονται
- ✚ Να γνωρίσουν τα προσφυγικά ρεύματα στη χώρα μας των αρχών του 20αιώνα, να τα συνδέσουν με ιστορικά γεγονότα και να τα συγκρίνουν με τα σημερινά
- ✚ Να καλλιεργήσουν αισθήματα αλληλεγγύης και αποδοχής του διαφορετικού για τους πρόσφυγες καθώς και την έννοια της συμμετοχής και του εθελοντισμού στη βοήθεια και στήριξη των προσφύγων
- ✚ Να διαπιστώσουν ότι κανείς δεν γίνεται πρόσφυγας με τη θέλησή του, δεν αφήνει την πατρίδα του, τον τόπο που γεννήθηκε και μεγάλωσε, την περιουσία του για να μετεγκατασταθεί αναγκαστικά και βίαια πολλές φορές σε άλλο τόπο.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)
- ✚ Επίλυση προβλήματος

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Χαρτογράφηση εννοιών
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Βιβλιογραφική έρευνα
- ✚ Μελέτη εικόνας
- ✚ Ιστοριογραμμή

- ✚ Ανάλυση περιεχομένου κειμένων
- ✚ Δομημένη συζήτηση
- ✚ Παιχνίδι ρόλων
- ✚ Προσομοίωση

Προτεινόμενες δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Επίσκεψη σε μουσείο προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής
- ✚ Συνεντεύξεις από πρόσφυγες της Μικράς Ασίας και του Πόντου, περιβαλλοντικούς πρόσφυγες, σύγχρονους πολιτικούς και οικονομικούς πρόσφυγες
- ✚ Συνεργασία με τους οργανισμούς προστασίας και περίθαλψης προσφύγων (Υπατη Αρμοστεία, Διεθνή Αμνηστία)
- ✚ Κατασκευή αφίσας για το προσφυγικό
- ✚ Διεξαγωγή καμπάνιας στο σχολείο για τη συγκέντρωση ρουχισμού, παιχνιδιών και σχολικών ειδών καθώς και φαρμάκων για τα παιδιά πρόσφυγες στην Ελλάδα

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου:

- ✚ Ιστορία
- ✚ Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή
- ✚ Γλώσσα
- ✚ Μελέτη Περιβάλλοντος
- ✚ Γεωγραφία
- ✚ Θρησκευτικά

Τίτλος προγράμματος:

«Περιβάλλον και ανθρώπινα δικαιώματα»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Ε-Στ τάξης και των τάξεων του Γυμνασίου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Παγκόσμια Περιβαλλοντικά Προβλήματα
- ✚ Διασύνδεση των περιβαλλοντικών προβλημάτων με την ανθρώπινη δραστηριότητα
- ✚ Ανθρώπινα δικαιώματα
- ✚ Δικαιώματα του παιδιού
- ✚ Δικαιώματα 3^{ης} γενεάς για καθαρό περιβάλλον
- ✚ Μελέτη περίπτωσης : Καταπάτηση του δικαιώματος για καθαρό περιβάλλον στη χώρα μας - στον τόπο μας

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τα δικαιώματά τους γενικά και να διαπιστώσουν ότι η ποιότητα ζωής σε ένα καθαρό και υγιές περιβάλλον είναι δικαίωμα
- ✚ Να διαπιστώσουν ότι οι ανάγκες του ανθρώπου γέννησαν τα δικαιώματα
- ✚ Να μάθουν να αναλύουν περιβαλλοντικά προβλήματα
- ✚ Να μάθουν να μετέχουν σε μια διαδικασία λήψης απόφασης
- ✚ Να γίνουν συμμετοχικοί και υπεύθυνοι σε ότι αναλαμβάνουν

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις :

- + Συζήτηση
- + Εργασία σε ομάδες
- + Βιβλιογραφική ανασκόπηση
- + Μελέτη εικόνων
- + Χαρτογράφηση εννοιών
- + Ερωτηματολόγιο
- + Συνέντευξη

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

- + Γλώσσα (ανάγνωση κειμένων, άρθρων κλπ)
- + Γεωγραφία (χώρες όπου καταπατούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα)
- + Ιστορία (ιστορία των ανθρώπινων δικαιωμάτων)
- + Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή (Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, πολιτεύματα που καταστρατηγούν τα ανθρώπινα δικαιώματα)
- + Θρησκευτικά (ανθρωπιστικός χαρακτήρας των διδασκαλιών του Χριστού)
- + Αισθητική Αγωγή (τραγούδια, ζωγραφική, κατασκευές, κολλάζ)
- + Θεατρική αγωγή (παιχνίδια ρόλων, δραματοποίηση)
- + ΤΠΕ (προβολή βίντεο, αναζήτηση πληροφοριών)

Συνεργασίες:

- + Συνεργασία με : Το Συνήγορο του Παιδιού, τη Διεθνή Αμνηστία, το WWF

Αξιολόγηση:

Με ερωτηματολόγιο, συζήτηση και αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας και των νέων εμπειριών

Τίτλος προγράμματος:

«Οι πολίτες του αύριο κτίζουν περιβαλλοντικές αξίες σήμερα – Ενεργοί πολίτες»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Ε-Στ τάξης και των τάξεων του Γυμνασίου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Το αξιακό υπόβαθρο του σύγχρονου ανθρώπου (καταναλωτή, κατοίκου της πόλης, επιβάτη, επισκέπτη του δάσους, της θάλασσας κλπ.
- ✚ Το νέο ήθος στη σχέση ανθρώπου και φύσης
- ✚ Το νέο ήθος στις σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους.
- ✚ Η αξία της αλληλεγγύης
- ✚ Η αξία της προστασίας του περιβάλλοντος
- ✚ Η αξία της Ειρήνης
- ✚ Η αξία της Δημοκρατίας και της αποδοχής του διαφορετικού

Στόχοι του προγράμματος:

Οι μαθητές αναμένεται να:

- ✚ Γνωρίσουν και να περιγράψουν τις αξίες που έχει υιοθετήσει ο σύγχρονος άνθρωπος στη σχέση του με τη φύση και το περιβάλλον μέσα από καθημερινές συνήθειες
- ✚ Αναδείξουν τη φιλική διάθεση στη σχέση του ανθρώπου με τη φύση μέσα από απλές καθημερινές πρακτικές
- ✚ Μελετήσουν μέσα από κείμενα και εικόνες περιπτώσεις αλόγιστης συμπεριφοράς απέναντι στη φύση και το περιβάλλον
- ✚ Διαπιστώσουν ότι η έννοια της αλληλεγγύης είναι κεντρική έννοια για τη ζωή

- + Υιοθετήσουν οι ίδιοι φιλικές συμπεριφορές στο περιβάλλον και μεταξύ τους
- + Επιλύουν τις διαφορές μεταξύ τους ειρηνικά και με δημοκρατικό τρόπο
- + Αποδέχονται το διαφορετικό

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- + Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- + Εργασία σε ομάδες
- + Μελέτη εικόνων
- + Παρακολούθηση σχετικών ταινιών
- + Συζήτηση
- + Παιχνίδι
- + Μελέτη περίπτωσης
- + Χαρτόνια εργασίας
- + Χαρτογράφηση εννοιών
- + Παιχνίδι ρόλων

Προτεινόμενες συνεργασίες με άλλους φορείς:

- + Συνεργασία με WWF HELLAS
- + Συνήγορο για τα δικαιώματα του παιδιού
- + UNISEF

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου:

- + Με όλα τα διδασκόμενα αντικείμενα της τάξης

Τίτλος προγράμματος:

«Γύρω – γύρω όλοι»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Νηπιαγωγείου και μικρών τάξεων Δημοτικού Σχολείου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Το περιβάλλον που βρίσκεται γύρω μου
- ✚ Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον
- ✚ Άνθρωποι και επαγγέλματα στον τόπο που ζω
- ✚ Η ιστορία του τόπου μου

Στόχοι του προγράμματος:

Οι μαθητές αναμένεται:

- ✚ Να μάθουν τις πρώτες έννοιες του τοπικού τους περιβάλλοντος
- ✚ Να συνδέσουν τις έννοιες αυτές σε μία δυναμική σχέση μεταξύ τους
- ✚ Να παρατηρήσουν και να καταγράψουν με τις αισθήσεις ότι υπάρχει γύρω τους
- ✚ Να διακρίνουν το φυσικό από το ανθρωπογενές περιβάλλον
- ✚ Να κοινωνικοποιηθούν και να αποκτήσουν φιλικές σχέσεις με τους γύρω τους.
- ✚ Να μάθουν να σέβονται το τοπικό περιβάλλον
- ✚ Να προτείνουν ιδέες και λύσεις για τη βελτίωσή τους

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Συζήτηση
- ✚ Μελέτη φωτογραφιών
- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Ανάλυση περιεχομένου κειμένου
- ✚ Χαρτόνια εργασίας
- ✚ Περιβαλλοντικό μονοπάτι
- ✚ Κατασκευή αφίσας
- ✚ Χαρτογράφηση εννοιών
- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Ταξινόμηση
- ✚ Συνέντευξη
- ✚ Επίσκεψη στον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου

Προβλεπόμενες επισκέψεις και συνεργασίες με άλλους φορείς:

- ✚ Επίσκεψη στο κοντινό πάρκο της γειτονιάς, στον εμπορικό δρόμο της πόλης, στη λαϊκή αγορά, σε χώρο ιδιαίτερου φυσικού περιβάλλοντος μέσα στην πόλη
- ✚ Σε συνεργασία με: Σύλλογο γονέων, Δήμο, WWF Ελλάς

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Φωτογράφιση του σχολείου, του περιβάλλοντος χώρου και της γειτονιάς από τους ίδιους τους μαθητές
- ✚ Καταγραφή των υλικών που είναι κατασκευασμένα η αυλή του σχολείου και διάκρισή τους σε φιλικά και μη φιλικά στο περιβάλλον
- ✚ Επίσκεψη σε κοντινό πάρκο
- ✚ Συνέντευξη

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

Γλώσσα, μαθηματικά, μελέτη περιβάλλοντος, εικαστικά, μουσική

Πιθανοί τρόποι διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος:

- ✚ Δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος με αφίσες, έκθεση ζωγραφικής ή φωτογραφίας και μικρές δραματοποιήσεις
- ✚ Έκθεση έργων των παιδιών στο σχολείο ή σε άλλο χώρο
- ✚ Θεατρικό δρώμενο

Τίτλος προγράμματος: «Τουρισμός και περιβάλλον»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Δ-Ε-Στ τάξης και των τάξεων του Γυμνασίου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Η ιστορική εξέλιξη του τουρισμού στην Ελλάδα
- ✚ Μορφές τουρισμού
- ✚ Τουρισμός και οικονομία
- ✚ Τουρισμός και αλλαγές στο φυσικό περιβάλλον
- ✚ Κοινωνικές αλλαγές από τον τουρισμό (βιοτικό επίπεδο, τουριστικά επαγγέλματα, κουλτούρα)
- ✚ Η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής μας (φυσικό περιβάλλον, υποδομές, τουριστική κίνηση, επιπτώσεις θετικές και αρνητικές από την ανάπτυξη του τουρισμού, η αειφορική ανάπτυξη του τουριστικού ρεύματος)

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Η Ελλάδα είναι ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα υποδοχής τουριστών
- ✚ Ο τουρισμός συμβάλλει σημαντικά στο εθνικό προϊόν της χώρας μας.
- ✚ Η άναρχη τουριστική ανάπτυξη πολλών περιοχών έχει δημιουργήσει μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα
- ✚ Υπάρχει ανάγκη να αποκτήσουν οι μαθητές «τουριστική παιδεία»

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν οι μαθητές τις μορφές τουρισμού άλλοτε και σήμερα.

- ✚ Να διερευνήσουν τις σχέσεις φυσικού περιβάλλοντος και τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής τους
- ✚ Να συσχετίσουν την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής τους με αλλαγές στις χρήσεις της γης, στα επαγγέλματα, στην κοινωνική ζωή.
- ✚ Να προτείνουν τρόπους αειφορικής διαχείρισης του τουρισμού
- ✚ Να μάθουν να συνεργάζονται
- ✚ Να διερευνούν ένα πρόβλημα

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Επισκόπηση απόψεων
- ✚ Μελέτη στατιστικών στοιχείων και πινάκων
- ✚ Μελέτη περίπτωσης (ο τουρισμός στην περιοχή μου)
- ✚ Παιχνίδι ρόλων
- ✚ Περιβαλλοντικό μονοπάτι
- ✚ Ιστοριογραμμή της περιοχής μας

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Καταγραφή και μελέτη τουριστικών περιοχών
- ✚ Συνέντευξη από εργαζόμενους στην τουριστική βιομηχανία
- ✚ Σύνταξη ερωτηματολογίου προς κατοίκους και επαγγελματίες τουριστικών περιοχών
- ✚ Δημιουργία φυλλαδίου
- ✚ Κατασκευή αφίσας

- ✚ Σύνθεση οικοκώδικα τουριστικής συμπεριφοράς

Προτεινόμενες επισκέψεις:

- ✚ Τουριστικές περιοχές
- ✚ Στον ΕΟΤ
- ✚ Σε οικοτουριστική περιοχή

Αξιολόγηση της διαδικασίας και επίτευξης των στόχων:

- ✚ **Αρχική** : Διερεύνηση διαθέσεων για συμμετοχή στο πρόγραμμα, γνώσεων, στάσεων, συμπεριφορών σχετικών με το ζήτημα '
- ✚ **Διαμορφωτική αξιολόγηση** της πορείας υποομάδων σε τακτά χρονικά διαστήματα και με βάση την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν αρχικά, ανατροφοδότηση και επαναπροσδιορισμός του προγράμματος
- ✚ **Τελική** της αποκτηθείσας γνώσης, των νέων συμπεριφορών και ιδεών, του πώς ένιωσαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του προγράμματος
- ✚ **Εργαλεία αξιολόγησης** : το ερωτηματολόγιο, η συζήτηση, η εικαστική έκφραση, το παιχνίδι, η παρατήρηση, η αυτοαξιολόγηση.

Τίτλος προγράμματος:

«Καταναλωτισμός και περιβάλλον – παιδιά και κατανάλωση»

*(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε.
Προτείνεται για όλες τις τάξεις του Δημοτικού)*

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Τα υλικά κατασκευής (φυσικοί πόροι)
- ✚ Η ιστορία της σοκολάτας
- ✚ Πώς φτάνει σε μένα (μεταφορές- ενέργεια)
- ✚ Σοκολάτα και διαφήμιση
- ✚ Σοκολάτα και υλικά συσκευασίας (ανακυκλώσιμα επαναχρησιμοποιούμενα υλικά)
- ✚ Σοκολάτα- κατανάλωση – υγεία
- ✚ Άλλα γλυκίσματα που περιέχουν σοκολάτα
- ✚ Καταναλωτικά προϊόντα και κοινωνικές ανισότητες

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Είναι προϊόν πολύ γνωστό και αγαπημένο στα παιδιά.
- ✚ Έχει ευρεία κατανάλωση και υπάρχει ως συστατικών πολλών γλυκισμάτων
- ✚ Συνδέεται με κοινωνικές εκδηλώσεις και γιορτές (Χριστούγεννα – Πάσχα κλπ)
- ✚ Αποτελεί κατάλληλο θέμα για την εισαγωγή των μαθητών σε θέματα καταναλωτισμού και περιβάλλοντος

Στόχοι του προγράμματος:

- ✚ Να γνωρίσουν την προέλευση των πρώτων υλών, τη διαδικασία παραγωγής και διάθεσης του προϊόντος, τις μεταφορές και την

ενέργεια που απαιτούνται και τα απορρίμματα που παράγονται σε όλες τις φάσεις παραγωγής και διάθεσης του προϊόντος

- ✚ Να διαπιστώσουν τη σχέση της σοκολάτας με τον καταναλωτισμό, την υγεία και την επιβάρυνση του περιβάλλοντος
- ✚ Να συνδέσουν τον καταναλωτισμό με τη διαφήμιση ενός προϊόντος
- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα συσκευασίας προϊόντων, παραγωγής απορριμμάτων και μεθόδων διαχείρισής τους.
- ✚ Να προβληματισθούν σε θέματα φτώχειας και ανισοκατανομής του εισοδήματος
- ✚ Να μάθουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του καταναλωτή
- ✚ Να μάθουν να συνεργάζονται, να επικοινωνούν, να κατασκευάζουν αντικείμενα από άχρηστα υλικά.
- ✚ Να υιοθετήσουν φιλικές συμπεριφορές σε θέματα διαχείρισης και επανάχρησης υλικών.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις :

- ✚ Παιχνίδι ρόλων
- ✚ Βιβλιογραφική έρευνα
- ✚ Μελέτη περίπτωσης
- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Συνέντευξη

Προτεινόμενες δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Μελέτη εικόνων, χαρτών
- ✚ Ερωτηματολόγιο - Συνέντευξη

- ✚ Θεατρικό παιχνίδι, παντομίμα
- ✚ Κώδικας του καταναλωτή
- ✚ Κατασκευή αφίσας
- ✚ Ανακύκλωση - Επαναχρησιμοποίηση υλικών
- ✚ Χριστουγεννιάτικη γιορτή
- ✚ Φωτογράφιση
- ✚ Μελέτη πίνακα και ραβδογραμμάτων
- ✚ Κατασκευές από άχρηστα υλικά
- ✚ Παραγωγή σοκολάτας στο σχολείο

Επισκέψεις σε:

- ✚ Εργοστάσιο παραγωγής σοκολάτας
- ✚ Κατάστημα γλυκισμάτων
- ✚ Σούπερ μάρκετ.
- ✚ Καφεκοπτείο

Αξιολόγηση: της διαδικασίας και επίτευξης των στόχων:

- ✚ **Αρχική :** Διερεύνηση διαθέσεων για συμμετοχή στο πρόγραμμα, γνώσεων, στάσεων, συμπεριφορών σχετικών με το ζήτημα '
- ✚ **Διαμορφωτική** αξιολόγηση της πορείας υποομάδων σε τακτά χρονικά διαστήματα και με βάση την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν αρχικά, ανατροφοδότηση και επαναπροσδιορισμός του προγράμματος
- ✚ **Τελική** της αποκτηθείσας γνώσης, των νέων συμπεριφορών και ιδεών, του πώς ένιωσαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

Εργαλεία αξιολόγησης:

Το ερωτηματολόγιο, η συζήτηση, η εικαστική έκφραση, το παιχνίδι, η παρατήρηση, η αυτοαξιολόγηση.

Τίτλος προγράμματος:
«Μικρές συνήθειες για μεγάλες αλλαγές»

*(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Νηπιαγωγείου και
μικρών τάξεων Δημοτικού Σχολείου)*

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Χρήση και εξοικονόμηση ενέργειας στο σχολείο
- ✚ Παραγωγή- μείωση απορριμμάτων στο σχολικό περιβάλλον- επαναχρησιμοποίηση- ανακύκλωση
- ✚ Χρήση και εξοικονόμηση νερού στο σχολείο
- ✚ Προϊόντα και υλικά συσκευασίας που καταναλώνουμε στο σχολείο
- ✚ Τρόποι μετακίνησης από το σπίτι στο σχολείο

Κριτήρια επιλογής το θέματος:

- ✚ Οι μαθητές ζουν και δραστηριοποιούνται καθημερινά ένα μεγάλο κομμάτι της ημέρας στο σχολείο
- ✚ Έχουν τη δυνατότητα με την υιοθέτηση απλών καθημερινών πράξεων και συνηθειών να βελτιώσουν το σχολικό περιβάλλον
- ✚ Έχουν τη δυνατότητα υιοθετώντας απλές καθημερινές συμπεριφορές στο σχολικό περιβάλλον, να διαπιστώσουν ότι μπορούν να συμμετέχουν στη σωτηρία του πλανήτη

Στόχοι του προγράμματος:

Οι μαθητές αναμένεται :

- ✚ Να πληροφορηθούν για τις μορφές ενέργειας που χρησιμοποιούνται στο σχολείο
- ✚ Να διαπιστώσουν τις συνέπειες της ενεργειακής σπατάλης για το περιβάλλον

- ✚ Να υιοθετήσουν απλές καθημερινές συμπεριφορές στη σχολική ζωή μείωσης της σπατάλης του ηλεκτρικού ρεύματος
- ✚ Να συνειδητοποιήσουν ότι κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα συνεπάγεται και παραγωγή απορριμμάτων
- ✚ Να μάθουν να διαχωρίζουν τα απορρίμματα στην πηγή παραγωγής
- ✚ Να προτείνουν τρόπους διαχείρισης των απορριμμάτων, που παράγονται στο σχολείο
- ✚ Να προτείνουν τρόπους μείωσης της παραγωγής των απορριμμάτων σε επίπεδο σχολικής μονάδας .
- ✚ Να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης της σπατάλης του νερού κατά το χρονικό διάστημα που βρίσκονται στο σχολείο
- ✚ Να συζητήσουν για τα προϊόντα που καταναλώνουν και τη συσκευασία τους καθημερινά
- ✚ Να γίνουν ικανοί να επιλέγουν συσκευασίες που δεν ρυπαίνουν το περιβάλλον
- ✚ Να υιοθετήσουν φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές μετακίνησης
- ✚ Να γίνουν ικανοί να συμμετέχουν και να προτείνουν λύσεις.
- ✚ Να υιοθετήσουν στην καθημερινή σχολική ζωή απλές πρακτικές και συμπεριφορές που βελτιώνουν το σχολικό περιβάλλον και σώζουν τον πλανήτη

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Μελέτη εικόνων
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Ανάλυση περιεχομένου κειμένων
- ✚ Συνέντευξη

- ✚ Δομημένη συζήτηση
- ✚ Παιχνίδι ρόλων
- ✚ Κατασκευή αφίσας

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

Καταγραφές:

- ✚ Ηλεκτρικών συσκευών και ενέργειας που καταναλώνει το σχολείο
- ✚ Παραγωγής απορριμμάτων στο σχολείο,
- ✚ Κατανάλωσης νερού
- ✚ Χαρτογράφηση των εννοιών «καταναλώνω» «σπαταλώ» «εξοικονομώ»
- ✚ Δημιουργία και υιοθέτηση κώδικα οικολογικής συμπεριφοράς στο σχολείο
- ✚ Συζήτηση για τη συσκευασία των προϊόντων
- ✚ Προβολή μικρών σποτ με θέμα: σβήνω τα φώτα, κλείνω τις βρύση όταν πλένω τα δόντια μου, δεν αφήνω τις ηλεκτρικές συσκευές σε κατάσταση αναμονής, κάνω ανακύκλωση κλπ
- ✚ Δημιουργία αφισών με μηνύματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης
- ✚ Ενημέρωση των μαθητών του σχολείου για ορθές καθημερινές συνήθειες και συμπεριφορές που προστατεύουν το περιβάλλον.

Προβλεπόμενες επισκέψεις και συνεργασίες με άλλους φορείς:

- ✚ ΕΥΔΑΠ, ΔΕΗ, ΚΑΠΕ, ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΥΛΙΚΩΝ

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

Σύνδεση του προγράμματος με όλα τα επιστημονικά πεδία που διδάσκονται στην τάξη

Αξιολόγηση:

Με συζήτηση, καλλιτεχνική έκφραση και αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας και των νέων εμπειριών.

Τίτλος προγράμματος:

«Τοπικά προϊόντα και παραγωγικές διαδικασίες»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Δ-Ε-Στ τάξης και των τάξεων του Γυμνασίου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Τοπικά προϊόντα διαχρονικά (χθες και σήμερα)
- ✚ Παραγωγή προϊόντων στον τόπο μου, ανάπτυξη της οικονομίας – κοινωνίας – πολιτισμού
- ✚ Παραγωγικές διαδικασίες, διαχείριση και προστασία περιβάλλοντος
- ✚ Παραδοσιακές καλλιέργειες – Βιολογικά προϊόντα
- ✚ Ντόπια προϊόντα και διαφήμιση

Στόχοι του προγράμματος:

Γνωστικοί

- ✚ Να κατανοήσουν την έννοια περιβάλλον-οικοσύστημα-περιβαλλοντικά προβλήματα-προστασία του περιβάλλοντος.
- ✚ Να γνωρίσουν τα προϊόντα που παρήγαγε η κάθε περιοχή άλλοτε και τώρα
- ✚ Να διερευνήσουν τις δυνατότητες παραγωγής τους στο μέλλον
- ✚ Να ενημερωθούν για τη διαδικασία παραγωγής των τοπικών προϊόντων και τα μέτρα προστασίας τους
- ✚ Να διερευνήσουν με ερωτηματολόγιο κατά πόσο η ντόπια παραγωγή καλύπτει τις ανάγκες της περιοχής
- ✚ Να αναρωτηθούν πώς η παραγωγή ντόπιων προϊόντων επηρεάζει την τοπική κοινωνία και οικονομία

- ✚ Να συντάξουν ερωτηματολόγιο και να αναλύσουν τα αποτελέσματά του (ραβδογράμματα κλπ)
- ✚ Να διαπιστώσουν ότι η κοινωνική ευημερία σε τοπικό περιβάλλον εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ντόπια παραγωγική διαδικασία.

Συναισθηματικοί

- ✚ Να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με την ανάγκη προστασίας και κατανάλωσης των ντόπιων προϊόντων
- ✚ Να υιοθετήσουν θετικές στάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ψυχοκινητικοί

- ✚ Να αναπτύξουν δεξιότητες λεπτής κινητικότητας.
- ✚ Να μάθουν να συνεργάζονται ομαδικά για ένα κοινό στόχο και να σέβονται ο ένας τον άλλον.
- ✚ Να συμμετέχουν στην έρευνα, συλλογή πληροφοριών, αξιολόγηση, κρίση και παρουσίαση των συμπερασμάτων.
- ✚ Να αναπτύξουν την ικανότητα να εκφράζονται μέσα από παιχνίδια ρόλων, θεατρικό παιχνίδι σχετικά με το θέμα εξερεύνησης.

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις :

- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ Ερωτηματολόγιο
- ✚ Επισκόπηση απόψεων
- ✚ Συνέντευξη
- ✚ Μελέτη στατιστικών στοιχείων και πινάκων
- ✚ Μελέτη περίπτωσης (τα τοπικά προϊόντα της ευρύτερης περιοχής που κατοικώ)

- ✚ Επίλυση προβλήματος
- ✚ Περιβαλλοντικό μονοπάτι

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Καταγραφή και μελέτη περιοχών σχετικά με τα τοπικά προϊόντα που παράγουν
- ✚ Ενημέρωση από ειδικό επιστήμονα Γεωπόνο
- ✚ Συνέντευξη από εργαζόμενους που ασχολούνται με τη γεωργία
- ✚ Σύνταξη ερωτηματολογίου προς κατοίκους και παραγωγούς
- ✚ Ερωτηματολόγιο σχετικά με τη χρήση βιολογικών προϊόντων ή προϊόντων παραδοσιακής καλλιέργειας
- ✚ Δημιουργία φυλλαδίου
- ✚ Κατασκευή αφίσας με τα τοπικά προϊόντα κάθε τόπου
- ✚ Σύνθεση οικοκώδικα σωστής περιβαλλοντικής συμπεριφοράς
- ✚ Κατασκευή αφίσας – τετράπτυχου που θα διαφημίζουν τα προϊόντα
- ✚ Εκδήλωση με ντόπια προϊόντα (bazaar)
- ✚ Μαγειρική στο σχολείο

Προτεινόμενες επισκέψεις:

- ✚ Επίσκεψη σε υπαίθρια λαϊκή αγορά και βιολογική αγορά
- ✚ Επίσκεψη σε περιβόλι που παράγει τοπικά προϊόντα
- ✚ Επίσκεψη σε έκθεση με τοπικά προϊόντα

Τίτλος προγράμματος:

«Ο παππούς ο Αίσωπος και το περιβάλλον»

*(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε.
Προτείνεται για όλες τις τάξεις του Δημοτικού)*

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Μύθοι του Αισώπου
- ✚ Ανάλυση του περιεχομένου των μύθων
- ✚ Εστίαση στην περιβαλλοντική τους διάσταση
- ✚ Επέκταση στη σημερινή πραγματικότητα

Στόχοι του προγράμματος:

Οι μαθητές αναμένεται να:

- ✚ Γνωρίσουν μύθους του Αισώπου
- ✚ Να αναλύσουν το περιεχόμενό τους
- ✚ Να γίνουν ικανοί να αφηγηθούν κάποιους μύθους
- ✚ Να εντοπίσουν την περιβαλλοντική διάσταση του μύθου
- ✚ Να μεταφέρουν τα συμπεράσματα στη σημερινή πραγματικότητα και να αναλογιστούν
- ✚ Να εκφραστούν καλλιτεχνικά (ζωγραφική παντομίμα)
- ✚ Να γίνουν ικανοί να συνθέσουν ένα δικό τους μύθο με περιβαλλοντική διάσταση

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος:

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Εργασία σε ομάδες
- ✚ Καταιγισμός ιδεών
- ✚ μελέτη πεδίου,
- ✚ αφήγηση
- ✚ δραματοποίηση
- ✚ παντομίμα
- ✚ παιχνίδι ρόλων
- ✚ καλλιτεχνική έκφραση

Προτεινόμενες δραστηριότητες και επισκέψεις:

- ✚ Αφήγηση μύθων του Αισώπου
- ✚ Ανάλυση περιεχομένου των μύθων- περιβαλλοντική διάσταση
- ✚ Παρακολούθηση σχετικών ταινιών
- ✚ Παντομίμα και θεατρικό παιχνίδι με βάση το μύθο
- ✚ Σύνθεση ενός σύγχρονου μύθου από τους μαθητές
- ✚ Αναζήτηση παρόμοιων μύθων σε άλλους λαούς

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου:

- ✚ Γλώσσα
- ✚ Μαθηματικά
- ✚ Μελέτη Περιβάλλοντος
- ✚ Καλλιτεχνικά

Τίτλος προγράμματος: «Ο μύθος του Ερυσίχθονα»

(Ενδεικτικό σχέδιο προγράμματος Π.Ε. για μαθητές Νηπιαγωγείου και μικρών τάξεων Δημοτικού Σχολείου)

Επιμέρους θέματα:

- ✚ Ο μύθος του Ερυσίχθονα (ανάλυση περιεχομένου κειμένου)
- ✚ Μεταφορά των μηνυμάτων του μύθου στη σημερινή πραγματικότητα
- ✚ Αναζήτηση και ανάδειξη του μηνύματος του μύθου
- ✚ Αναζήτηση άλλων μύθων της Ελληνικής μυθολογίας με παρόμοιο περιεχόμενο
- ✚ Αναζήτηση παρόμοιων μύθων σε άλλες χώρες
- ✚ Συγγραφή ενός παρόμοιου παραμυθιού από τους ίδιους τους μαθητές

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

- ✚ Η Ελληνική μυθολογία είναι ιδιαίτερα αγαπητή στους μαθητές και τα μηνύματά της διαχρονικά και υψηλής αξίας
- ✚ Ο μύθος του Ερυσίχθονα παραμένει επίκαιρος και αποτελεί ένα διαχρονικό μήνυμα στην ανθρωπότητα.
- ✚ Είναι αναγκαίο και χρήσιμο οι μαθητές από μικρή ηλικία να διερευνήσουν τις έννοιες του ατομισμού, υπερκαταναλωτισμού, ανταγωνισμού και της οικονομικής κυριαρχίας που απειλούν τον πλανήτη προσεγγίζοντας και αναλύοντας απλά κείμενα.

Στόχοι του προγράμματος:

Οι μαθητές :

- ✚ Να διερευνήσουν τη σχέση ανθρώπου και φύσης στην αρχαιότητα, και να τη συγκρίνουν με τη σημερινή

- ✚ Να διαπιστώσουν ότι στην αρχαιότητα ο άνθρωπος ένοιωθε αναπόσπαστο μέρος της φύσης, βιώνοντας την αμοιβαία αλληλεξάρτηση όλων των οικοσυστημάτων για τη ζωή.
- ✚ Να διαπιστώσουν ότι η αλόγιστη χρήση φυσικών πόρων και η ανεξέλεγκτη επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος είναι δρόμος χωρίς επιστροφή
- ✚ Να διερωτηθούν μέσα από το μύθο του Ερυσίχθονα και τη σύγχρονη αναφορά του στα σημαντικότερα περιβαλλοντικά προβλήματα και κυρίως το πώς ο καθένας από εμάς μπορεί να συμβάλει στη μείωσή τους ή ακόμη και την ελαχιστοποίησή τους
- ✚ Να αναλύουν το περιεχόμενο ενός κειμένου και να αναδεικνύουν τις κυρίαρχες έννοιες
- ✚ Να συγγράφουν ένα παραμύθι μια ιστορία

Μέθοδοι υλοποίησης του προγράμματος

- ✚ Σχέδιο εργασίας (project)

Επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- ✚ Ανάλυση περιεχομένου κειμένου
- ✚ Βιβλιογραφική έρευνα
- ✚ Αφήγηση
- ✚ Συζήτηση
- ✚ Συνέντευξη
- ✚ Δραματοποίηση

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- ✚ Αφήγηση του μύθου
- ✚ Ανάλυση περιεχομένου - περιβαλλοντική διάσταση

- ✚ Παρακολούθηση σχετικών ταινιών
- ✚ Παντομίμα και θεατρικό παιχνίδι με βάση το μύθο
- ✚ Σύνθεση ενός σύγχρονου μύθου από τους μαθητές
- ✚ Αναζήτηση παρόμοιων μύθων σε άλλους λαούς

Πιθανά πεδία διασύνδεσης με τα γνωστικά αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών:

Σύνδεση του προγράμματος με όλα τα επιστημονικά πεδία που διδάσκονται στην τάξη

Αξιολόγηση

Με συζήτηση, καλλιτεχνική έκφραση και αυτοαξιολόγηση της διαδικασίας.

